

Karel Čapek
LOUPEŽNÍK

Znění tohoto textu vychází z díla Loupežník tak, jak bylo vydáno v Československém spisovateli v roce 1994 (ČAPEK, Karel.

Dramata : Loupežník : R.U.R. : Věc Makropulos : Bílá nemoc : Matka. 1. soubor. vyd. Praha : Československý spisovatel, 1994. 472 s. Spisy, sv. 7.).

Další díla Karla Čapka naleznete online na www stránkách Městské knihovny v Praze: www.mlp.cz/karelcapek.

Elektronické publikování díla Karla Čapka je společným projektem Městské knihovny v Praze, Společnosti bratří Čapků, Památníku Karla Čapka a Českého národního korpusu.

LOUPEŽNÍK

KOMEDIE

PŘEDMLUVA K PRVÉMU VYDÁNÍ

Myšlenka a první verze této hry vznikla v Paříži roku 1911; zrodila se z touhy po domově, z obtíží strávití Paříž a z prudkého obolavění cizinou; vyrostla vzpomínkou na mladost a svobodu, na rodný kraj a kamarády, prostě na domov. Ale nebyla jen vzpomínkou, nýbrž i loučením.

Kamarádi z doby tehdejší, dosvědčte autorovi, není-li tento Loupežník aspoň trochu podobiznou vás samotných, vás, kteří jste tančili v Zátíší, sahali po každém děvčeti, utrhli každou růži a současně zvedli odboj proti stávajícímu vkusu v umění; ta veselá zvůle a životnost, jež tehdy oslňovala mladé oči, neztrácí na své síle ani ve vzpomínce. Jaká radost a jaký pych je to, cítit se mladou generací! cítit se novotářem, dobyvatelem, loupežníkem života! Jak svěží je nezákonnost, jak hrdinně se nese tíha neodpovědnosti! Ale když se k vám autor vracel s první verzí v kapse, viděl, že také vy jste se rozloučili s onou mladostí. Loupežník zůstal troskou, jíž scházel konec.

Dvakrát ještě vracel se autor k Loupežníkovi; poprvé, aby ho přeměnil na amerického dobyvatele, nabitého činnou energií jako leidenská láhev; podruhé, aby ho předělal na symbolickou osobnost, na boha mladosti se všemi zázračnými znaky primitivního božství. Naštěstí oba projekty ztroskotaly. Za války vracela se autorovi touha po myšlence loučení; avšak tu se ukázala naprostá nepravděpodobnost děje o loupežníkovi ve chvíli, kdy by tento veliký, silný chlapík musel být na vojně.

A tak teprve po osmi letech pokusil se autor o rekonstrukci proutního plánu neměně pokud možno nic na jeho mladém rázu: jen sám loupežník, který byl tehdy dvacetiletý, má nyní už svých třicet let.

OSOBY:

PROFESOR, starý, asi šedesátiletý pán drobné postavy, bílých ježatých vlasů a vousů, se zlatými brejličkami

PANÍ, jeho žena, asi padesátiletá matřona ušlechtilé a mírné tváře

MIMI, jejich dcera, děvče dvacetileté, světlého a teplého zjevu

LOUPEŽNÍK, mladý muž patrně pod třicet, veliký a oholený, dosti elegantní, střihu trochu amerického; volný a jasný člověk bez pózy a nadsázky

FANKA, služka u profesorů, dlouhá a hubená jako tyčka, bosonohá, trochu mužská

ZAHALENÁ ŽENA, v šatech žebračky

CIKÁNKA, stará a tlustá, v pestře potištěných hadrech

MYSLIVEC, v zeleném panském dresu, černý a žlučovitý mladý muž

ŠEFL, drobný usmolený děda neurčitého zaměstnání

STAROSTA, velký hlučný sedlák kulaté tváře, v holinkách

SOUSED, hubený chalupník v podvlíkáči a širokých gatích, bos

UČITEL, světle ryšavé vousy, skřípec, světle šedé šaty

KOVÁŘ, lomozný, černý, huňatý a umazaný

HAVÍŘ, učerněný, tesklivý, s bledými visutými kníry a Davyho kahancem

KAPRÁL }

FRANTA }mladí hoši vojáci

PROLOG, tlustý statkář

1. }

2. }

3. } PTÁK

4. }

Hajní, vojáci, veteráni, ozbrojený civil, kluci atd.

Děj v severovýchodních Čechách

Scéna (ve všech aktech) představuje lesní palouk. Vlevo jednopatrový dům, holý bílý lovecký zámeček s balkónem a okny zamřížovanými, obehnaný ještě vysokou zdí s těžkými, železem pobitými vraty. Dokola les, vpravo lavička z několika dřev. Vpravo jde se k městu, středem k vesnici.

DĚJSTVÍ PRVNÍ

PROLOG (vystupuje z lesa a táhne Loupežníka za loket): Tak tady ho vedu, toho loupežníka. Dovolte, abych si oddychl. (Stírá si pot.) Tak co tomu řeknete! Hned ráno, sotva se postavím před vrata, vidím, že mně někdo trhá třešně. Srdcovky. No já jdu na něho, a tu on povídá, nate, pojd'te honem a natrhejte si, jsou jako med. Pánové, kdyby si mně byl slušně řekl o těch pár třešni, já bych mu je byl beze všeho odepřel; ale on mně je ještě nabízí; mně, majiteli! Není to drzost?

LOUPEŽNÍK: Já jsem...

PROLOG: Nic jste! Já jsem mu teda vzal klobouk, a co byste tomu řekli! On mně vezme můj, dá si na hlavu a jde. Dobrá. A za hodinu ho najdu, jak se válí s mými děvečkami na trávě a baví je.

LOUPEŽNÍK: Já jsem jim pomáhal.

PROLOG: Pěkně pomáhal! Já ho zaženu, jdu do lesa, a tumáš! On si tam v mlázi řeže z mého stromečku hůl! Já na něj poštvu psa, tři sta mne stál, a co tomu řeknete! On hned na něj "Sultáne, pojd' sem", a pes, bestie, k němu letí a dává mu pac!

LOUPEŽNÍK: Já bych si ho vzal, vy ho beztoho bijete.

PROLOG: I vida ho, loupežníka! Ne, holenku, teď si už nevezmeš nic. Jdi si tadyhle na panské, ale na mém se víckrát neukážeš. Na tebe už mám bič a flintu. Na, tady máš svůj klobouk, jdi si teď jinam, ber a kraď jinde, trhej si jiné třešně; však tě brzo poznají, co jsi. Ale to vám říkám: dejte si na něho dobrý pozor. To je nebezpečný a všeho schopný člověk. Zažeňte drůbež domů a

zamkněte všude vrata; uvidíte, co ještě neprovede. A teď už se před ním mějte na pozoru! (Odejde.)

(Loupežník si sedne na lavičku. Z vrat domu vyjde Fanka.)

MIMI (nahore z okna): Počkejte chvílku, Fany... (Zmizí.)

LOUPEŽNÍK: Máte chvílku počkat.

FANKA: A kdopak voni sou?

LOUPEŽNÍK: Kdopak tu bydlí?

FANKA: Náš pán. Co tu chtěj?

LOUPEŽNÍK: Nic. A kde je váš pán?

FANKA: A co s ním chtěj?

LOUPEŽNÍK: Nic. Je doma?

FANKA: Ať je kde je. Co mu chtěj?

LOUPEŽNÍK: Nic. A kde je vaše paní?

FANKA: S pánem. Co tu hledaj?

LOUPEŽNÍK: Jahody.

FANKA: Tady žádný nerostou. To musej támhle, a hodně daleko.

LOUPEŽNÍK: Aha. Děkuju vám, Fany.

FANKA: Nemaj zač.

(Vyjde Mimi.)

MIMI: Když už jdete do města, Fany, kupte mně náprstek. A nitě. A dopisní papír.

FANKA: Zauřela se, Mimi.

MIMI: Nezapomeňte, prosím vás: nitě a... a ty vlásničky.

FANKA: No dyť. Jen se pořádně zamkla. Choděj všelijaký --

MIMI: Já vím. Tedy ty jehly, a známky, a -- náprstek.

FANKA: Dyť náprstek měla.

MIMI: Snad jsem jej ztratila. Nezapomenete?

FANKA (odchází): Ne. A zauřela se.

MIMI (volá za ní): Nezapomeňte!

LOUPEŽNÍK (vstane): Já nezapomenu!

(Mimi odvrátí se.)

LOUPEŽNÍK: Na krku křížek a za pasem růži – jak bych to mohl zapomenout?

(Mimi nic.) LOUPEŽNÍK: – Já jsem přišel tady z lesa, slečno.

(Mimi nic.) LOUPEŽNÍK: – Mně se tu líbí.

(Mimi krčí rameny.)

LOUPEŽNÍK: Mohl bych si najmout pokoj ve vašem domě?

MIMI: Ne.

LOUPEŽNÍK: Tedy mně dejte tu růži, co máte za pasem.

MIMI: Ne.

LOUPEŽNÍK: Tož sbohem, Mimi, a zavřete se. Choděj všelijaký...

MIMI: Já se nebojím.

LOUPEŽNÍK: Já taky ne. Jen se držte kliky, je to jako ruka mamínčina.

MIMI (pustí kliku): Já už musím jít.

LOUPEŽNÍK: Nemusíte. Jste sama doma.

MIMI: Nejsm.

LOUPEŽNÍK: Bydlíte tu dlouho?

MIMI: Každé léto.

LOUPEŽNÍK: Smím se tu posadit?

MIMI: Proč ne.

LOUPEŽNÍK: Když jsem přišel sem, bylo mně až ku podivu: tak ticho tu bylo, jako by někdo spal; tak ticho, jako bych šel lesem a najednou našel dívku – leží v trávě a spí. Počkej, neprobudím tě; ale kdybych se otočil zády, vím, že bys vyhlédla šterbinou očí a smála se mi.

MIMI: Proč?

LOUPEŽNÍK: Nevím. Hloupý, pomyslíla by si, už je tentam; ale co, nestojí mně za to, abych se na něj podívala.

MIMI: Sbohem.

LOUPEŽNÍK: Sbohem, Mimi. Kdyby se na mne podívala, zkameněl bych.

MIMI (stále zády k němu): Co vám to vzadu visí?

LOUPEŽNÍK: Mně? Kdepak? Aha, z klobouku. To je pentle. Visela mně pořád?

MIMI: Visela.

LOUPEŽNÍK: Proč jste mi to hned neřekla?

MIMI: K čemu?

LOUPEŽNÍK: Nebyl bych vám šel na oči. To on mně ji přetrhl.

MIMI: Kdo?

LOUPEŽNÍK: Nějaká větev. Nechtěla byste mi to zašít?

MIMI: Ne.

LOUPEŽNÍK: Máte pravdu. (Strhne pentli a nasadí si klobouk na hlavu.) Jde to takhle?

MIMI (otočí se konečně): Ne.

LOUPEŽNÍK: Máte pravdu. (Odhodí klobouk i stuhu a jde k Mimi.)
Tak co, Mimi, jak se máme?

MIMI: Dejte to sem!

LOUPEŽNÍK: Co?

MIMI: Klobouk. Já vám to spravím.

LOUPEŽNÍK: Tady?

MIMI: Ne, doma.

LOUPEŽNÍK: To ne. Co s kloboukem!

MIMI: Počkejte. (Zmizí ve vratech.)

LOUPEŽNÍK: Hej Mimi! Kam jdete? (Strčí hlavu do vrat; ohlédne se nazpět a běží za ní.)

1. PTÁK (v korunách stromů): No toto, no toto, jeje! To je, to je, to je, co?

2. PTÁK: Čilý kluk, čily, čilý, vid'? Čilý jako mník, vid'? vid'? vid'?

3. PTÁK: Kluku, kluku, kluku!

MIMI (vrací se s jehlou a nití): Ukažte ten klobouk. Kde jste? – – Odešel? – – Hloupý, už je tentam. (Zvedne klobouk a stuhu; prohlíží klobouk vnitř i zevně, krčí nosem a konečně si jej nasadí na hlavu.)

1. PTÁK: Vidíš ji? Vidíš ji? Vidíš ji? Fí fuj fuí! To je chování?
2. PTÁK: Co ty víš? Vždyť je to vtip, vtip, vtip, vtip, vtip!
4. PTÁK: Ta je ráda!
- HLAS LOUPEŽNÍKA (uvnitř domu): Mimi, kde jste? Hej!
- MIMI (sejme honem klobouk): Jděte ven!
- LOUPEŽNÍK (v okně prvního patra): Já vás tu hledám – –
- MIMI: Prosím vás, jděte ven! Kdyby někdo přišel – –
- LOUPEŽNÍK: Tohle je váš pokoj, že? A čí je ta fotografie?
- MIMI: To je Lola, sestra. Prosím vás –
- LOUPEŽNÍK: Už běžím. (Zmizí.)
1. PTÁK: Co to? Co to? Mimi, chodí ti po bytu, po bytu cizí pán!
3. PTÁK: Kuku! Kuku!
- MIMI: Co tam dělá?
2. PTÁK: Vidí byt, byt, byt!
4. PTÁK: Pátrá, pátrá.
- MIMI: Ach ptáčkové, co mám s ním dělat?
2. PTÁK: Nic, nic, nic. Líbí se ti, vid'?
4. PTÁK: Párek.
1. PTÁK: Neradím. Toho ne, toho ne, i toto! Ani za nic!
- MIMI (zvedne hlavu a hvízdá na Ptáky): Fiu, fiu, fiuú –
1. PTÁK: Tu já, tu, tu, tu! Vidíš? Vidíš?
2. PTÁK: Díky, díky, díky!
4. PTÁK: -brý ráno!
- MIMI: Vrána. Špatné znamení. Co to znamená?
3. PTÁK (vzdaluje se): Muka, muka, muka... muka, muka, muka, muka...
- MIMI: Už dost!
4. PTÁK (zcela blízko): Ach áno!
- LOUPEŽNÍK (vyjde z vrat): Pěkně tu je. Jste tu často sama?
- MIMI: Nikdy. Dnes poprvé.
- LOUPEŽNÍK: Škoda. Staří odjeli?
- MIMI: Zítra se vrátí.
- LOUPEŽNÍK: Škoda. Mně by se tu líbilo. Když jsem vlezl do vašeho domu, až to v něm hrklo leknutím; všude to praskalo, hodiny

začaly kašlat a dusit se, skleničky se roztráslý samým smíchem, a huš! najednou se vám zvedly záclony jako křídla a chtěly uletět.

MIMI: Průvan.

LOUPEŽNÍK: Snad průvan, nebo křídla. A vtom něco bouchlo jako výstřel.

MIMI: Znamení!

LOUPEŽNÍK: Docela jako výstřel. Běžím nahoru, co je váš pokoj; ale ten nic, ani nedutá, a jen potichu vzdychnul. Tuhle jste tiskla nos k oknu, tady jste psala na podložce Hubert, Hubert, Hubert – Kdo to je, ten Hubert?

MIMI: Nikdo. To jsem... jen zkoušela péro.

LOUPEŽNÍK: Aha. A vedle jste nakreslila myslivce s kníry. A pod polštářem máte rozečtený starý kalendář. Povídku o věrné lásce. Mimi, vy se tu nudíte.

MIMI: Nenudím.

LOUPEŽNÍK: Teď už znám celou vaši rodinu. Číslo jedna: otec rodiny, starý, ctihodný, nezkušený pán –

MIMI: Vy tatínka znáte?

LOUPEŽNÍK: Neznám. Trochu stůně se srdcem, rád káže a je strašně starostlivý; ničemu nerozumí, a proto se do všeho plete; zkrátka výborný starý pán plný slabostí a zásad. He? Číslo dvě, maminka, zajímavá paní. Moudrá, rozšafná a romantická dáma. Má světlé vlasy jako vy a cítí se dosud mladá.

MIMI: Jak jste to poznal?

LOUPEŽNÍK: Snadno. Hřeben a knížky. Ale pravý pán domu je číslo tři. Je to Fanka.

MIMI: Jak to víte?

LOUPEŽNÍK: Vím všechno. Zlá jako pes a nikoho neposlouchá. Rychlá jako šíp, věrná, hubatá a tvrdohlavá jako kozel. Vůbec jediná jasná hlava v celém zamřížovaném domě.

MIMI: Prosím vás, jak –

LOUPEŽNÍK: Počkat. Pak je tu nějaké tajemství. Umřel vám někdo?

MIMI: Neumřel.

LOUPEŽNÍK: Ale něco zlého se tu stalo.

MIMI: Ano.

LOUPEŽNÍK: Nu proto. Je tam u vás takový jakýsi žal lásky, jako by se na někoho věčně potají vzpomínalo – – Já nevím. Ale ta vaše sestra Lola bylo silné a zvláštní děvče a vy, Mimi, ji zrovna uctíváte.

MIMI: Ano.

LOUPEŽNÍK: Ovšem. Věňte její obrázek jako na oltáři. Vypadá tam nějak statečně a prudce, milostně, nezkrotně, bůhvíjak – –

MIMI: Vám se líbí?

LOUPEŽNÍK: Nesmírně.

MIMI: Vidíte, je krásná? Ó kdybyste ji znal!

LOUPEŽNÍK: Číslo pět: Mimi, miláček domu. Mám o ní mluvit?

MIMI: Ano.

LOUPEŽNÍK: Tak tedy miláček jedináček, se kterým se jedná jako s dítětem; chtějí si ji nechat jen pro sebe, nesmí nic a nikam, nesmí ani vědět, že už je velká, a snad to ani neví –

MIMI: Ó ví!

LOUPEŽNÍK: Pak je to vaše tajemství a nesmíte jim to dát najevo. Vy jste jejich malé dítě, které hlídají a obelhávají, kladou večer do postýlky a ráno budí šmyk-šmyk pod bradou; a když jednou vyjedou pryč, žehnají vás křížkem a kážou: Proboha Mimi, neopovaž se jít ven, abys někam nepadla, jdi s Fankou na procházku, a bůh tě chraň abys mluvila s někým cizím.

MIMI: To ne, to si o mně ani nemyslí!

LOUPEŽNÍK: Pobožná Mimi, vy se tu nudíte.

MIMI: Co mám dělat? (Upustí klobouk.)

LOUPEŽNÍK (zvedne jej): – – Ale ten uzel má přijít na druhou stranu!

MIMI: Tak já to rozpáru. – – Ale jak jste... to všechno... poznal?

LOUPEŽNÍK: Očima, detektivně. Všechno jsem viděl. Ten náprstek, co jste ztratila, je vlastně na okně.

MIMI: Já vím.

LOUPEŽNÍK: Prosím vás, proč máte všude mříže?

MIMI: Jen tak – – že tu je samota. Takhle to má být?

LOUPEŽNÍK: Právě tak. A co dnes budete dělat celý den?

MIMI: Vyšívat.

LOUPEŽNÍK: Nešla byste odpoledne ven?

MIMI: Ne; víte, že nesmím.

LOUPEŽNÍK: Tož tu budete vyšívat, a Fanka s vámi.

MIMI: Ovšem.

LOUPEŽNÍK: Ovšem. A tu na vás přijde jaksi dřímota, a najednou vás píchne u srdce. Ach Fany, řeknete, píchla jsem se, musím teď trochu ven. A půjdete.

MIMI: Nepůjdu.

LOUPEŽNÍK: Počkejte. Třebas i půjdete, ale najednou uvidíte mohyly, která se zvedá a klesá, jako když někdo těžko dýchá. To je divné, napadne vás, tady pochovali někoho živého. A ona to není mohyla, ale leží tam zabítý a z prsou se mu valí krev. Bože, tolik krve! zděsíte se, a vtom se ozve nebeský hlas: To není krev, to je láska.

MIMI: Co to má být?

LOUPEŽNÍK: Sen. A tu byste chtěla tak tuze slyšet ten hlas ještě jednou, že se tím probudíte. I otevřete oči a uvidíte, že už je bílý den, a pod okny že stojím já a volám: Dobré jitro, Mimi, pojd'te ven. Nemohu, řeknete vy, jsem ještě bosa.

MIMI: To neřeknu.

LOUPEŽNÍK: To všechno je sen. A bude se vám zase zdát -- co vlastně? Počkejte, teď jste mi to přetrhla; už jsem to zapomněl. Teď měl přijít teprve ten pravý sen.

MIMI: Jaký?

LOUPEŽNÍK: Něco o lásce, ale už nevím co. A tu vás tak píchne u srdce, že vykřiknete a probudíte se. Ach Fany, řeknete, jak mě píchlo u srdce! Co to znamená? - Nic, řekne Fany; to jen usnula nad šitím, co by tak dvacet napočítal, a píchla se jehlou do prstu. Nunu, jen kapička krve; nežli se vdá, přejde to.

MIMI: Copak já ve dne spím?

LOUPEŽNÍK: Třeba vás hlava rozbolí -

HLAS ZA SCÉNOU: Ach ach ach, to mě hlava rozbolela.

MIMI (vyskočí): Co to je?

LOUPEŽNÍK: Ozvěna.

HLAS ZA SCÉNOU: Mro delóro, mro delóro! Me pchúri rómni, dukhal mro šéro. Me som celo opustimen, nane man dad, nane man daj, nane man niko. Šegityn man o gúlo del!

LOUPEŽNÍK (vstane): Co je to?

MIMI (tiskne se k němu): Proboha -

(Vyjde z lesa Cikánka.)

CIKÁNKA: Éj šukár rajóro! Pochválen Pan Ježíš Kristus, pán velkomožný! Terno rajóro, mri gúli ráni, de man vareso, nebo som čóri! Stará cikánka Gizela, milostpanko mój, sediemdē siat rokov, nane man niko, ani muža, ani dieťoch, celkou opustena na tomto svetě!

MIMI: Dejte jí něco.

CIKÁNKA: Tak, tak, paní velkomožná! Zaplať pánbožko nebeský im obidvom i jejich dieťom.

MIMI: Ale my nejsme svoji, cikánko!

CIKÁNKA: Buděťe svoji, cygni čajóri, ony aj ich šukár, pekný piráno, dievča moja!

MIMI: Co je to piráno?

CIKÁNKA: Hahaha, kišasoňka moja, to je frajer, tutok ten istý pán! Kebych já len mlada bola! Ale kebyste mi ručku okázali, mohla bych povedať, čo ich čaká.

MIMI: Já nechci!

CIKÁNKA: Čo by sa báli, cygni čajóri, všetko je pravda, čo na ruke písáno; aj sobáš, aj smrť, aj šťastie, aj zarmutenie, aj nemoc, aj priateľja, všetko uhádnem a len pravdu poviem. Ručku mi podajú, céra moja.

LOUPEŽNÍK: Dejte si čist z ruky, Mimi.

MIMI: Ne!

CIKÁNKA: Ručku mi dajú, dievča moja, lebo viem, že šťastliva budú. (Mimi jí, náhle odhodlána, podává ruku.) Céra moja, ony

už nemocná boli; nejsú hrube veselá a srdce majú mäkké, zraz sa zveselí, zraz sa zarmutí. Jedna osoba za nimi túžá – – A totok, ujujuj!

MIMI: Copak?

CIKÁNKA: Céra moja, všetko im pravdu poviem. Ony zarmútena budú. Iná osoba za nima hrube túžá, a len tu istú osobu jedinú milovať budú; čo majú najmilejšie, na to si pozor dajú, lebo za tým budú banovať.

MIMI: Co je to banovať?

LOUPEŽNÍK: Litovat.

CIKÁNKA: Héj. Kišasoňka moja, lásku zapovedanú mať budú, rodičia brániť im budú, ale ony ich neposluchnú. V tom hrube šťastliva budú, a po čem túžá, mať budú. Teraz poznajú, čo je šťastie, a teraz aj poznajú, čo je žiaľ, ako by očká im otevreli. Uj, smutek veľký mať budú, uj, zarmútena budú, uj, nepotěšá se, keď mamička domú prindú. List pisaný čekať budú, céra moja, ale písania nedostanú.

MIMI: Ach, cikánko, co ještě?

CIKÁNKA: Ništ. Na lásku zapomenú, a dlúho bude, co budú mať pohreb.

MIMI: Nic víc?

CIKÁNKA: Nie.

(Mimi usedne.)

LOUPEŽNÍK: Čtete mně! (Podá Cikánce ruku.)

CIKÁNKA: Mladý panko mój, oni sú hrube veselý člověk. Oni boli – oni budú – – Ach, tu sal bibach!

LOUPEŽNÍK: Co je?

CIKÁNKA (pouští jeho ruku): Tu sal bibachtali čaj! – Tu sal báro lubiháris! Tu sal bibach! bibach! bibach!

MIMI: Proč mně neřekla víc?

CIKÁNKA (odchází): Uvidie dievča, šak uvidie a pozná!

LOUPEŽNÍK: Cože jsem?

CIKÁNKA (zachází): Tu sal bibach! bibachtali čaj! Ty zloději!

MIMI: Proč mně nečetla víc?

LOUPEŽNÍK: Nechte ji!

HLAS CIKÁNKY: Bibachtali čaj! Zloději děvčat!

MIMI: Ach!

LOUPEŽNÍK: Co se vám stalo?

MIMI: Píchla jsem se – (Svěsí hlavu.) Chtěla bych vědět víc –

LOUPEŽNÍK: O čem?

MIMI: Co mne čeká.

LOUPEŽNÍK: Cikánka nic neví.

MIMI: O jistě ví. Ale proč říká, že poznám žal? Jaký žal?

LOUPEŽNÍK: Žádný. Cikánka nic neví.

MIMI: Že poznám žal! Jako bych dosud nic nepoznala, jako bych ani
nic – nic necítila, jako bych šťastná byla – –

LOUPEŽNÍK: Cikánka lže.

MIMI: Ale proč mi řekla to druhé?

LOUPEŽNÍK: Co?

MIMI: Že budu milovat jen jednu osobu.

LOUPEŽNÍK: Jděte, cikánka lže.

MIMI: Jako bych mohla milovat víc než jednoho! Kdybych někoho
ráda měla, pak přece – – půjdu s ním a... ni
kdy...

LOUPEŽNÍK: Teď jste se píchla.

MIMI: To je jedno. Ale jak mohla říci, že zapomenu na svou lásku?

Já nejsem taková – –

LOUPEŽNÍK: Vždyť je to cikánka!

MIMI: Já nejsem taková, že bych měla zapovězenou lásku.

Nedovedla bych být tak – tak –

LOUPEŽNÍK: – tak špatná, co?

MIMI: Ne, ale tak statečná. Má sestra byla tak statečná.

LOUPEŽNÍK: Měla zapovězenou lásku?

MIMI: Měla. Naši jí bránili, ale ona utekla za ním. V noci, oknem,
právě tadyhle. Proto tu dal tatínek zamřížovat všechna okna,
když utekla – – Vy myslíte, že to je špatné?

LOUPEŽNÍK: Nemyslím.

MIMI: Já také ne.

LOUPEŽNÍK: Naopak, mně se to líbí.

MIMI: Mně... snad... také. Ale já bych to nedovedla.

LOUPEŽNÍK: Vaše sestra je znamenitá slečna. Silná, prudká, znamenitá. Hned na obrázku se mi líbila.

MIMI: Kdybyste ji znal! Ale já nejsem taková. Já bych nemohla - -

LOUPEŽNÍK: Hlídejí vás.

MIMI: Hlídejí. Ale i kdyby nehlídali, já bych jistě nemohla, nechtěla a ani nedovedla, nikdy nechtěla, nikdy nedovedla -

LOUPEŽNÍK: A proč jí bránili?

MIMI: Protože on byl takový... já nevím; teď o ní vůbec nevíme. Dobře jí bránili, správně radili, pravdu měli - Ach proč jsem si dala číst z ruky!

LOUPEŽNÍK: Proč se trápíte?

MIMI: Chtěla bych vědět víc - - (Překousne nit.) Hotovo.

LOUPEŽNÍK: Co?

MIMI: Klobouk. A co četla vám?

LOUPEŽNÍK: Mně? Nic vlastně. Jen tak povšechně.

MIMI: Já jsem neposlouchala.

LOUPEŽNÍK: Že mám soka, nebo tak něco.

MIMI (dívá se na svou dlaň): Která čára je láska?

LOUPEŽNÍK: Snad ta nejpěknější.

MIMI: Ukažte mi svou dlaň. - To je zvláštní, vy máte docela jiné čáry než já! Jako by je vytesal. Tahle vypadá jako turecká šavle. Co to znamená?

LOUPEŽNÍK: Nevím.

MIMI: Vy máte divnou ruku! Tady to velké M - - A co znamená tahle čára?

LOUPEŽNÍK: To je jizva. Teď ukažte vy. Plná bílá dlaň -

MIMI: Co to znamená?

LOUPEŽNÍK: Krásu. Tohle je asi čára lásky.

MIMI: Ta veliká?

LOUPEŽNÍK: Ne, ta pěkná, ruměná.

MIMI: Ach ne; láska je přece ta nejhlubší.

LOUPEŽNÍK: Ne, ta nejhlubší čára je život. Ale kdybych vám sevřel ruku – Nebolí?

MIMI: Nebolí.

LOUPEŽNÍK: Jako bych vás měl celou v dlani. Jako bych měl ruku na vašem srdci. Něco vám řeknu.

MIMI: Pusťte! Kdyby někdo přišel!

LOUPEŽNÍK: Nepřijde. Když máte někdy nesmírně velkou radost, nemáte pocit, jako by se vám to jenom zdálo? jako byste ve snách byla?

MIMI: Mám.

LOUPEŽNÍK: Přitom vám zavane do vlasů, jako dech nebo veliká křídla. Znáte takovou radost?

MIMI: Zním.

LOUPEŽNÍK: Něco vám řeknu. – Hleďte, kapička krve! Tady jste se píchla do prstu.

MIMI (vstane): Ach pusťte!

LOUPEŽNÍK (pusť jí): O trochu krve! Vypijte ji, je sladká.

MIMI (dotkne se prstem jeho ruky): Prstýnek z krve. Sbohem! (Uteče do vrat.)

LOUPEŽNÍK (vstane): Počkejte!

MIMI (ve vratech): Musím už jít. Sbohem.

LOUPEŽNÍK: Já k vám přijdu.

MIMI: To nesmíte. Tady se vůbec nesmí chodit. Potká-li vás myslivec –

LOUPEŽNÍK: Ah co!

MIMI: Ne, nesmíte. Sbohem, pane nevím kdo, a podruhé řekněte, kdo jste a – a vůbec sbohem! (Zmizí ve vratech a zavře je.)

LOUPEŽNÍK (běží k vratům a zkouší je): Zamkla se! No počkej! (Vyskočí lokty na zeď a dívá se do dvorka.) Není tu. (Seskočí a jde si sednout na lavičku.) Tedy Hubert. Nějaký Hubert.

(Vyjde Myslivec.)

LOUPEŽNÍK (přímo na něj): Pane!

MYSLIVEC: Prosím?

LOUPEŽNÍK: Kdo tu bydlí?

MYSLIVEC: Nějaký profesor z Prahy. Pane!

LOUPEŽNÍK: He?

MYSLIVEC: Přístup do tohoto lesa je zapovězen. Jste zdejší?

LOUPEŽNÍK: Ne.

MYSLIVEC: Hledáte někoho?

LOUPEŽNÍK: Ne.

MYSLIVEC: Tedy jděte z lesa!

LOUPEŽNÍK: Ani mne nenapadne.

MYSLIVEC: Pak vás odtud vyženu!

LOUPEŽNÍK: To nejde.

MYSLIVEC: Hybaj! Tamhle je zápověď!

LOUPEŽNÍK: Já vím.

MYSLIVEC: Člověče, já vás seberu! Víte, kdo jsem?

LOUPEŽNÍK: Hubert.

MYSLIVEC: Jak... vy mne znáte?

LOUPEŽNÍK: Neznám.

MYSLIVEC: I já... pane, jako bych vás znal. Nejste vy... nejste vy...

LOUPEŽNÍK: Nejsem.

MYSLIVEC: Račte jít se mnou!

LOUPEŽNÍK: Kam?

MYSLIVEC: Na lesní úřad.

LOUPEŽNÍK: Ah tak. (Sedne si.) Vy... Huberte! Co tu chcete s tou kytkou jahod? Komu ji nesete?

MYSLIVEC: Dovolte, pane -

LOUPEŽNÍK: Nic, pane! Vy janku, vy šiško, vy žalude, vy vráno, vy jste si myslel, že je Mimi sama doma? Holenku, dnes tu jsem já, můžete jít domů.

MYSLIVEC: Vy račte být... přítel...

LOUPEŽNÍK: Vy kašpare, copak nevidíte? Kdybych byl přítel, myslíte, že bych seděl před zamčenými vraty? Tak co?

MYSLIVEC: Pane -

LOUPEŽNÍK: Co, pane! Nelíbí se vám, že tu jsem? Já vás tu také nevidím rád. Vy sem jdete za slečnou? Řekla vám, abyste přišel?

MYSLIVEC: Co je vám po tom?

LOUPEŽNÍK: Něco přece. Mně jistě.

MYSLIVEC: Kdo jste?

LOUPEŽNÍK: Co, vy mne chcete poznat? Schází vám sok do vašeho lesního románu? Já nejsem hrdina pro román, vy tetřeve!

MYSLIVEC: Cože jsem?

LOUPEŽNÍK: Fořt. A teď hybaj z toho lesa, tady dnes já lovím! Vy špenáte, vy můro -

MYSLIVEC: A teď dost! Kdyby to nebylo na tomto místě - -

LOUPEŽNÍK: - vy žluvo, vy maškaro, vy jahodový hrdino - -

MYSLIVEC: - já bych vás spráskal!

LOUPEŽNÍK (vyskočí): Tak to zkuste!

MYSLIVEC: Odejděte, nebo -

LOUPEŽNÍK: Kvůli vám, ne? Myslíte, že se vás bojím? Nebo vaší bouchačky?

MYSLIVEC: Dejte si pozor!

LOUPEŽNÍK: Jděte! A to sem chodíte denně? Nosíte jí laskavec a jahody? Říkáte, že se zastřelíte? A hrajete jí večer na lesní roh? Co? Dojímáte ji k slzám?

MYSLIVEC: Jestli se opovázíte Ji urážet -

LOUPEŽNÍK: Vy rytíři! Já ji budu urážet, jak budu sám chtít. Vy mně chcete bránit? Vy mechošlape?

MYSLIVEC: Já... já tě zabiju!

LOUPEŽNÍK: Pomalu, ještě mám ruce v kapsách. Myslivečku, to máš marné: tady tě vyhodím ze sedla, než řekneš švec. Tuhle je můj revír, a já -

MYSLIVEC (přeskakujícím hlasem): Budeš-li Ji urážet, já tě zabiju! Já tě zastřelím! jako psa tě skolím!

LOUPEŽNÍK (vyndá ruce z kapes a vyhrne si rukávy): Já si ji namluvím, to si nepleť. Já ji dostanu – takhle, vidíš? Jen mrknout! A ještě dnes ji dostanu, a ještě dnes – a bude má, a ještě dnes – a vysměje se ti –

MYSLIVEC (strhne pušku): Ničemo! Já... já...

LOUPEŽNÍK (chytne ho za pušku): Pomalu s tou flétnou! (Třepe myslivcem a tlačí ho do kulis.) Takhle já, koukej! Co? Půjdeš? A ještě dnes ji dostanu, a ještě dnes se ti vysměju; a ty mně tu nebudeš překážet, jdi! (Odstrčí Myslivce a shrnuje si rukávy.)

MYSLIVEC: Zabiju... zabiju... (Nabíjí pušku.) Nikdo nesmí... nestrpím... nikdo... se dotknout...

LOUPEŽNÍK (s rukama v kapsách): Člověče, vy jste jelen! Kampak s tou dvojkou? Vždyť se třesete jako list.

MYSLIVEC (nemůže nabít, jak se mu třesou ruce): Urazils... zaplatíš to... zabiju... pse!

LOUPEŽNÍK: Pes nepes, mládence, a platím, jen když chci. (Tu řím hlasem.) Jděte!

MYSLIVEC (nabil a zvedne pušku k líci): Střelím...! Jedna... pryč odtud!

LOUPEŽNÍK: Až ji dostanu.

MYSLIVEC: Dvě!

LOUPEŽNÍK: Třeba deset.

MYSLIVEC (skloní pušku): Kdyby to nebylo... tady!

LOUPEŽNÍK: Vy jste blázen!

MYSLIVEC: Jen počkej... zajde ti... zbabělče... jako psa vyženu... (Obrácen k lesu zapíská na pišťalku.)

LOUPEŽNÍK: A tak, vy na mne voláte hajně!

MYSLIVEC: Sebrat... ničemo... spráskat...

LOUPEŽNÍK: Myslivče, to není slušná hra. Já jsem sám.

MYSLIVEC: Nedostaneš Ji... nedám... budu bránit... do poslední kapky!

LOUPEŽNÍK: Taky dobře. (Rozběhem vyskočí na zeď.) Hlíďte si!

MYSLIVEC: Stůj! (Zvedá pušku.)

LOUPEŽNÍK (na zdi): Na shledanou, věrný čarostřelče!

MYSLIVEC: Ó! (Vystřelí nemíře. Loupežník zakolísá a spadne ze zdi.)

MIMI (objeví se nahoře v okně): Co jste to udělal?

MYSLIVEC (couvá): Já... já...

MIMI: Co jste to udělal?

MYSLIVEC: Já jsem zabil! (Dá se na útěk.)

MIMI: Pomoc! Pomoc! (Zmizí.)

HLAS FANKY (za scénou): Kdo to tu střelil?

HLAS ŠEFLA (za scénou): Kdopak to křičí?

HLAS FANKY: Ježíšmarjá, Šefle, honem!

(Vyběhne Fanka a Šefl.)

FANKA: Někdo tu leží!

ŠEFL: Koukám, koukám.

FANKA: Šmarjá, zabitej! No tohle nám scházelo!

MIMI (ve vratech, v slzách, bledá na smrt): Fany, Fany, honem!

FANKA (běží k ní): Prokrista Mimi, co se jí stalo?

MIMI: Tady, podívejte se –

ŠEFL (klečí u Loupežníka): Jojo, zabitej.

MIMI: Dýchá?

ŠEFL: Kdepak!

MIMI: Mrtev?

ŠEFL: A jak!

FANKA: 'ši Kriste slečinko! Ale Mimi, co jí je?

LOUPEŽNÍK: He?

ŠEFL: Slečinko, von už dechá.

FANKA: A dyť je to ten, co tu seděl! Mimi, co se tu stalo?

LOUPEŽNÍK: Mimi... nic... neví.

ŠEFL: Honem vodu, a kořauku! (Mimi běží.)

FANKA: Šefle, nechte ho, na to je komis.

ŠEFL: A dyť von může umřít.

FANKA: No šak; do toho se radši nepleťte. Já bych na něj nešáhla –

HLAS MIMI (z nitra): Fany, prosím vás!

FANKA: Už du. – Je to von! Je to von! (Zajde.)

ŠEFL: Co to d'áli, mladej pane?

LOUPEŽNÍK: Já jsem upadl na kámen, ne?

ŠEFL: No bodejť! tadyhle maj hlavu rozbitou.

LOUPEŽNÍK: Já jsem to hnedle cítil.

ŠEFL: A kdo jich střelil?

LOUPEŽNÍK: O střelení ani slova, rozumíte? Nebo –

ŠEFL: Dyť já nic. Jen ležej.

(Fanka nese vodu, Mimi rum.)

FANKA: Načpak rum, dyž umírá? Nechala to, Mimi!

ŠEFL: A nákej ručnik!

FANKA: To zrouna! Čistý prádlo!

MIMI: Ale Fany! (Běží pro ručník.)

ŠEFL: Zdvíhnou trochu hlavu, tak. (Dává mu rum.)

LOUPEŽNÍK: Nelejte mně rum za krk.

FANKA: Eště teď k soudu za svedky. Hej voni, co to provedli?

LOUPEŽNÍK: Já jsem jen klopýtl, Fany, a –

FANKA: Kdo to střílel?

LOUPEŽNÍK: Nikdo.

ŠEFL: Jo to sou případy. Šak tuhle na honech sem taky klopejt; ale já sem ji dostal do zad, vedí? Samý broky.

MIMI (nese v náručí půl výbavy): Pane Šefl, vemte si z toho, co chcete. Zavažte ho! Zachraňte ho!

ŠEFL: Jo to já nevim. Podržte mu hlavu, Fany.

FANKA: Ani za nic! Kdopak ví, jak k tomu přišel.

MIMI: Já ji podržím. (Klekne k Loupežníkovi a vezme jeho hlavu do rukou.)

FANKA: Umaže se, Mimi!

LOUPEŽNÍK: To jste vy?

MIMI: Ležte tiše – Bolí to?

LOUPEŽNÍK: Nebolí.

ŠEFL (omývá hlavu): Nevrtěj se tak!

LOUPEŽNÍK: Mohyla -

MIMI: Co chcete?

LOUPEŽNÍK: Mohyla -

ŠEFL: Zas vomdlel. Jen držte, slečinko, šak já - hned -

MIMI: Šefle, umře?

ŠEFL: Kdepak! Možu tohle roztrhat, jako na zavázání?

FANKA: Vopovažte se!

MIMI: Roztrhněte, co chcete - Všechno můžete roztrhat!

FANKA (vytáhne z toho, co Mimi přinesla, starou utěrku): Tuhle
třeba můžete roztrhnout; šla by eště spravit, ale -

MIMI: Honem, pane Šefle!

ŠEFL (trhá utěrku na dlouhé pásy): Hned to bude.

FANKA: Škoda takový krásný utěrky!

ŠEFL: Jak se slečince třesou prsty! Jo kde není zvyk - (Zavazuje.)

Ták. To se musí šikouně. A teď dáme kolem ručnik. A je to.

MIMI: Ale podívejte se, pane Šefle, ještě tadyhle -

ŠEFL: Co eště?

MIMI: Tady na prsou, ta krev -

ŠEFL: Jo tam je střelenej, to já neumim spravit. A to by se musel
svlíknout a dát na postel.

MIMI: Dáme ho k nám!

FANKA: A to tak, cizího čloujeka! Kdopak ví, kdo to je? Zná ho
vona? Kdopak to je?

MIMI: Ale Fany, tady ho nemůžeme nechat!

FANKA: Slečinko, to nejde. Pořádnýmu čloujeku by se to nestalo. A
nemáme ani místo.

MIMI: V tatínkově posteli!

FANKA: Milostpán se zejtra vrátí. To nemože bejt a dost.

MIMI: Tedy v mé posteli! Fany, prosím vás, prosím vás o to!

FANKA: Ne, Mimi. Aby nám tam pak zemřel! Já to nedovolím!

MIMI (v slzách): Vy nemáte srdce!

ŠEFL: Ale slečinko, dyť vo nic nejde. Támhle soused vozí jetel, tak
ho doveze do hospody jako na peřinkách. Von to soused udělá. Já
ho přivedu. (Odejde.)

FANKA (sbírá umyvadlo, ručníky a rum): Že se nemrzí, Mimi! Něco takovýho chtít brát do domu! Šak já to povim mamince!

MIMI: Nemáte srdce!

FANKA: A vona rozum. Nechala ho už, zamaže se celá vod krve. Tak von má na ty hlavě dva ručníky a utěrku, kdopak mně to vrátí? Že se to muselo stát u nás! Nechala ho, jo? (Odejde do domu.)

MIMI (klečí stále u hlav Loupežníka): Slyšíte mne? Já jsem Mimi. Proč... proč jste tak mluvil? Slyšíte mne? Cože jste tak o mně mluvil? Ach já nešťastná! (Naklání se těsně k jeho obličejí.) Co jste to mluvil, co jste si o mně umínil! Proč mne neslyšíš? – Ach já nešťastná! Probud'te se!

LOUPEŽNÍK (pohne sebou): Ach!

MIMI: Co chcete?

LOUPEŽNÍK: Vy Mimi?

MIMI: Trpíte?

LOUPEŽNÍK: Ne. Co se to stalo?

MIMI: Vy a myslivec –

LOUPEŽNÍK: Aha, už vím. On mne –

MIMI: Ano.

LOUPEŽNÍK: Kde je?

MIMI: Utekl.

LOUPEŽNÍK: To byla... nešťastná náhoda, co? Ukazoval mně jen pušku a...

MIMI: Já jsem slyšela. Všechno.

LOUPEŽNÍK (namáhá se vstát): Propána! Já nevěděl, že to slyšíte!

MIMI: Ležte tiše!

LOUPEŽNÍK: Zlobíte se?

MIMI: Nezlobím. Jen ležte. A prosím vás...

LOUPEŽNÍK: Co?

MIMI: ...prosím vás, nemyslete si, že já... že myslivec... On nemá tak mluvit, jako bych já... jako by na něm záleželo! Neměl tak mluvit!

LOUPEŽNÍK: Já vím.

MIMI: Mne to tak zlobilo! tak uráželo!

LOUPEŽNÍK: Ode mne?

MIMI: Ne, od něho. Tiše, někdo jde. (Vstane.)

(Vystoupí dva Hajní.)

1. HAJNÝ: Dobrej den, slečinko. Není tu pan lesní?

2. HAJNÝ: Pískal na nás.

MIMI (zakrývá sukní Loupežníka): Už je pryč.

1. HAJNÝ: A kdo to střílel?

MIMI: On. Honil pytláka. Běžel támhle. Máte jít za ním.

2. HAJNÝ: Tak děkujem. Pojd'! (Odejdou.)

MIMI: Ach to mne hlava rozbolela!

LOUPEŽNÍK: Mimi, něco vám řeknu.

MIMI: Teď mlčte. Přijedou pro vás.

LOUPEŽNÍK: Já nechci.

HLAS ZA SCÉNOU: Hyje!

MIMI: Ale vždyť k vám musí lékař a -

LOUPEŽNÍK: Nechci doktora.

MIMI: Musíte ležet!

LOUPEŽNÍK: Budu ležet tady.

MIMI: Prosím vás, ne. Musíte se brzo uzdravit, a pak -

LOUPEŽNÍK: Ano.

(Sousedův vůz zarachotí za scénou.)

SOUSEDŮV HLAS: Prrr -

MIMI: A vzkažte mi, vzkažte mi hned, jak vám je!

ŠEFL (vede Souseda): Tak tady ho máme.

SOUSED: Aha. Dyť já sem slyšel ránu, ale myslel sem, to střílel na
veverky; a zatím -

ŠEFL: Zatím ten pán jen klopejt. Jo to sou případy.

SOUSED: Á, slečinka. Pámbu dobrýtro.

MIMI: Prosím vás, dáte na něj pozor?

SOUSED: Bez starosti. Pojede jako biskup.
LOUPEŽNÍK: Počkejte, já hned vstanu.
ŠEFL: Jen ležej. My je dáme na vůz.
SOUSED: Vemte ho za nohy, Šefl.
ŠEFL: A sakra – to je – tíha! (Nesou Loupežníka k vozu.)
MIMI: Opatrně, prosím vás.
SOUSED: No – šak dám – pozor.
LOUPEŽNÍK: Ale poslouchejte, k Jelenu do hospody nechci. Já tam
byl ráno. Jak se jmenuje ten druhý?
SOUSFD: Be – be – be – beránek – Ten má – eh – eh –
ŠEFL: He – he – hez –
LOUPEŽNÍK: Já vím, hezkou dceru.
SOUSED: To – neni – eh – eh –
LOUPEŽNÍK: To je jeho žena? Taky dobře.
MIMI: Ale – – k Jelenu to je blíž!
LOUPEŽNÍK: Kam mám jít, Mimi?
MIMI: Kam chcete. K Jelenu.
LOUPEŽNÍK: No třeba. Co budete dělat odpoledne?
MIMI: Nevím. Vzkážete mně?
LOUPEŽNÍK: 'se ví. Vy už jdete domů? Prr, Šefl!
MIMI (podává mu ruku): Sbohem. Vzkažte mi.
LOUPEŽNÍK: Sbohem, Mimi. Vzkážu hned.
MIMI: Sbohem.
LOUPEŽNÍK: Sbohem. Tak jedeme, Šefl. Hý!
ŠEFL: Voni – sou – eheh – cent!
SOUSED: Tak – těž – těžkýho – chlapa – eh – eh – (Zajdou.)
MIMI (sama, hledí za nimi): Pro mne – To je pro mne – (Obrátí se,
dívá se, kde Loupežník ležel.) Bože, tolik krve!
NEBESKÝ HLAS SHŮRY: To není krev, to je láska!
MIMI: To mne hlava rozbolela!

Opona

DĚJSTVÍ DRUHÉ

Černočerná noc. Loupežník vystoupí s hlavou bíle zavázanou.

LOUPEŽNÍK: Děkuju, světluško. – Hej, slyšíte, hola! – Ještě svítí. –

Haló, haló! Hej vy nahore!

FANKA (vystrčí hlavu z neosvětleného okna): To sou voni, milostpane?

LOUPEŽNÍK: Ne, to jsem já, Fany.

FANKA: Kterej já?

LOUPEŽNÍK: Já, co tu byl ráno.

FANKA: Ten zabitej? To už běhaj? A já sem pořád říkala, že se nedočkaj rána! Co tu chtěj?

LOUPEŽNÍK: Já jsem přišel říci, že už mi je dobře.

FANKA: Tak sou rád. Nesou ty ručníky?

LOUPEŽNÍK: Já je přinesu ráno.

FANKA: Tak dou ležet a daj aspoň v noci pokoj!

LOUPEŽNÍK: Co dělá slečna?

FANKA: Co by d'ála, spí. Dou si po svým, jo? Čloujeka spát nenechaj! (Zabouchne oknem.)

LOUPEŽNÍK: Spí. Jak může spát!

(Mimi se objeví v osvětleném okně.)

LOUPEŽNÍK: Dobrý večer, Mimi.

MIMI: To jste vy? Je vám lépe? Kde jste? Já vás nevidím!

LOUPEŽNÍK: Není mě vidět, já jsem tak černý, protože jsem šel černým lesem.

MIMI: Proč neležíte? Jak můžete chodit? Vy si ublížíte!

LOUPEŽNÍK: Mně se nechtělo spát, jako těm hvězdičkám nahore. Co děláte?

MIMI: Čekala jsem – – Pojd'te sem blíž, já vás nevidím! Kde jste?

LOUPEŽNÍK: Tady, Mimi, co je můj hlas.

MIMI: Proč neležíte? Proč jste nepřišel dřív? Pojd'te blíž!

LOUPEŽNÍK: Kampak?

MIMI: Ach tiše! Jak jste mohl vstát? Proč se nešetříte?

LOUPEŽNÍK: Mimi, pojd'te dolů!

MIMI: Nene, to nejde. Tiše, prosím vás. Fany... Fanka veille, elle entend tout.

LOUPEŽNÍK: To je jedno. Pojd'te ici, dolů.

MIMI: Co byste si o mně pomyslel?

LOUPEŽNÍK: Já jsem se na vás přišel podívat.

MIMI: Ne, co si myslíte, nemohu – – Attendez, je viendrai.

LOUPEŽNÍK: Vuj.

(Mimi zmizí, světlo zhasne. Loupežník si rovná obvaz na hlavě a oprašuje si šaty.)

LOUPEŽNÍK: Stůj, noci, jako ty lesy.

(Pauza.)

(Rachotí zámek v domovních dveřích a vratech. Vrata hlučně zaskřípou a vyjde Mimi.)

MIMI: Bože, nikdy tak nevrzaly schody! Kde jste? Já vás nevidím.

LOUPEŽNÍK: Mimi, dobrý večer.

MIMI: Jste to vy? Co to máte na hlavě?

LOUPEŽNÍK: Obvazy.

MIMI: Ach Ježíši! A čím je vás cítit?

LOUPEŽNÍK: Karbol – na rány.

MIMI: Voní.

LOUPEŽNÍK: Vůně hrdiny.

MIMI: Krásně voní. Jak je vám? Byl u vás doktor?

LOUPEŽNÍK: Po celé odpoledne.

MIMI: Proboha!

LOUPEŽNÍK: Ten by hrál do rána.

MIMI: Co?

LOUPEŽNÍK: Karty.

MIMI: Proč jste mi nevzkázal, jak vám je?

LOUPEŽNÍK: Chtěl jsem přijít sám, ale nemohl jsem chodit. Až teď.

MIMI: Ach, a já vás nechávám stát! Podejte mi ruku. Můžete jít!

LOUPEŽNÍK: Kam chcete.

MIMI: Ne, jen na lavičku. Musíte sedět, jste sláb!

LOUPEŽNÍK: To nejsem.

MIMI: Ne, musíte sedět, nebo půjdu domů.

LOUPEŽNÍK: Sedněte si také.

MIMI: Ach ne, mně... mně je tak horko – Prosim vás, sed'te! Bože, co jsem to udělala!

LOUPEŽNÍK: Copak?

MIMI: Že jsem šla za vámi. Že jsem šla ven.

LOUPEŽNÍK: Ale Mimi –

MIMI: Ne, vy nesmíte mluvit. Aspoň teď mějte rozum, prosím vás!
Nebo tu nezůstanu.

LOUPEŽNÍK: Ale –

MIMI: Ne, vy nesmíte! Bože, co já – (Usedá na zem.) Ach jak mně je horko... (Skrývá tváře v dlaních.)

SÝČEK V DÁLI: Ohó, ohohó...

MIMI: Proč jste mi nevzkázal!

LOUPEŽNÍK: Já –

MIMI:

Proč jste mi nevzkázal, proč jste mě nechal!

Já na vás myslela, já jsem se bála,

že jistě umřete! Snad jsem tak krutá,

tak bezcitná, že myslela jsem na smrt

a viděla vás už jen mrtvého – –

Je to tak hrozné! Fanka říkala,

že od ran do hlavy se musí umřít.

Ach rána do hlavy! Ach tolik krve!

Proč jsem tak krutá!

LOUPEŽNÍK:

Mimi, drahá Mimi...

MIMI:

Nechte mne teď – Já jsem si říkala:
To pro tebe je, to je pro tebe,
ty nešťastná, tvou vinou jistě umře,
tys neměla s ním do řeči se dávat,
neměla, neměla! Ty nemáš rozum,
nevíš, co děláš. Proč jsem taková,
proč dala jsem se s vámi do řeči,
proč točím se za všemi mužskými –

LOUPEŽNÍK:

Za všemi?

MIMI:

Jistě. Vždyť jsem vyběhla,
že chtěla jsem se na vás podívat.
Proč jste mně oslovil! Mně bylo hanba,
chtěla jsem jít, ani se neohlédnout,
ach kdybych mohla! Ale co mám dělat,
když sama byla jsem tak vyzývavá,
patřilo mi to, že jste se mnou jednal
tak – jak se nemá – Nikdy byste, nikdy
nebyl tak smělý k jiným!

LOUPEŽNÍK:

Mimi, byl.

MIMI:

Ke každé? Ach! a ona postojí,
nezlobí se a do řeči se dá,
neptá se nic a neví ani s kým –
Dělá to?

LOUPEŽNÍK:

Ano.

MIMI:

Že se nestydí!
Že nemá rozum! S cizím člověkem!
Vyběhnout za ním, do řeči se dát,
v noci ho čekat, nepřijde-li snad,

- to dělá každá?

LOUPEŽNÍK:

Nevím. Nedělá.

MIMI:

Já nešťastná!

LOUPEŽNÍK:

Jen pár slov promluví,
ohlédne se a dál nic nemyslí -

MIMI:

To není pravda! Každá myslí dál!

LOUPEŽNÍK:

- a zapomene, nežli řekneš pět -

MIMI:

Ach zapomenout!

LOUPEŽNÍK:

Oslovit a jít
je jedna věc.

MIMI:

Proč jste mne oslovil?

Vy měl jste jít a neměl promluvit,
kdo promluvil, ten nemůže už jít,
nemůže -

LOUPEŽNÍK:

- nechce,

MIMI:

- nesmí,

LOUPEŽNÍK:

- nepůjde.

MIMI:

Když jste mne oslovil, já jsem se lekla,
já myslela jsem právě - kdo to je?
Ne, já se na něj ani nepodívám,
jen jaký je a zda se na mne dívá,
a vtom jste začal: Nezapomenu

a kdesi cosi. – Já jsem chtěla jít,
však myslela jsem, jen co dopoví,
co dokončí tu větu, já hned půjdu,
až ještě něco řekne.

Jsem tak hloupá,
já neměla jsem s vámi vůbec mluvit,
vy jste byl smělý, příliš smělý ke mně.

LOUPEŽNÍK:

Když jsem vás viděl, chtěl jsem pozdravit,
na cestu zeptat se a poděkovat
a jít zas dál.

MIMI:

Proč jste to neudělal?

LOUPEŽNÍK:

Když jsem vás viděl, chtěl jsem na vás jít
a stisknout vaši ruku ve své ruce.

Ach, řekla byste, vzdychla byste: ach,
proč jste tak silně stiskl moje srdce!

MIMI:

Proč jste je nestiskl?

LOUPEŽNÍK:

Když jsem vás viděl,
chtěl jsem vám říci: Dobry den a nekřič,
jsem loupežník a dej mi políbení.

MIMI:

Proč jste to neřekl? Vždyť je tak jedno,
jak se mnou jednat. Neumím se bránit,
jsem jako svázaná, neumím mluvit,
neumím nic. Proč se mnou mluvíte,
proč vás to nenudí, co na mně máte?
Proč jste se zastavil? Proč jste mne oslovil?
Ach nikdo tudy nikdy nechodí!
Když jsem se vzbudila, byla jsem ráda,
že budu sama celý den,

celý svět najednou jsem měla ráda,
chtěla jsem sama někam ven.
Všechno je krásnější, když jsi sama,
něco snad čeká na tebe.
Cestička každá běží do neznáma,
ty nevíš, kam tě povede.
Kam zavede tě – – Ach já nešťastná!

LOUPEŽNÍK:

Proč nešťastná?

MIMI:

Já nejsem nešťastná,
nevím, co mluvím. Řekněte mi pravdu,
nebylo to snad příliš nezdvořilé,
že jsem vám utekla a nechala vás –

LOUPEŽNÍK:

Ne.

MIMI:

Já jsem se bála, že vás to snad zlobí,
chtěla jsem ještě pozdravit vás z okna,
vtom tu byl myslivec a vy jste křičel,
já slyšela jsem všechno: Ještě dnes
ji dostanu, má bude ještě dnes,
jen mrknout, řekl jste, a bude moje!
Proč neřekl jste víc? Vy měl jste říci,
že Mimi lehká, pomatená je,
po mužských divá, příliš dychtivá,
že ani mrknout na ni nemusí,
a sama jde... Proč jste to neřekl?
Vždyť je to pravda, vím, jsem taková,
nevím, co dělám, nemám žádný rozum,
pohledem zblednu nebo zčervenám,
když potkám někoho, mně srdce tluče,
když promluví, mně zastaví se v hrdle,
já jsem tak hloupá! Když jste tady křičel,

byla bych chtěla umřít na místě
a svatě jsem se zařekla: Já nechci,
nebudu jeho, za nic nebudu,
nebudu jeho!

LOUPEŽNÍK:

Mimi, mlčte už,
já se jen chlubil, lhal jsem, přepínal –

MIMI:

Ne, nepřepínal!

LOUPEŽNÍK:

Láska není lup,
nedá se ukrást, nedá vynutit,
nedá se mocí vzít –

MIMI:

To není pravda!

LOUPEŽNÍK:

Těžko je muži lásky dobývat,
nemůže jen tak svoji prosadit –

MIMI:

Ach může všechno!

LOUPEŽNÍK:

Hráči, špatný hráči,
chlubil ses výhrou, dřív než padla karta,
a prohrál jsi. Ta nejupřímnější,
kterous kdy potkal, lásky nejhodnější,
ta tvoje nebude!

MIMI:

To není pravda!

LOUPEŽNÍK:

Co jste to řekla?

MIMI:

Já nic neřekla,
nebudu s vámi, budete-li mluvit!
Já jsem se zařekla, že musím jiná být,

musím se jinak chovat,
nikoho neslyšet, nikomu nevěřit,
nikoho nemilovat,
nikoho nepotkat už – – Ach já nešťastná!

LOUPEŽNÍK:

Proč nešťastná?

MIMI:

Já nejsem nešťastná,
dobře se stalo, nebudu už hloupá – –
Jako by se mi rázem otevřely oči,
jako bych zestárla od rána.
Za nikým se mi už hlava neotočí,
nebudu už tak bezbranná,
jako by všechno teď ze mne spadlo,
co mne tak dlouho mučilo,
jako by srdce mně v prsou zchladlo
a jako kámen tížilo...

LOUPEŽNÍK (vstane):

Dobrou noc, Mimi.

MIMI:

Já vás nepustím,
teď se vás nebojím. Já jsem se bála,
kdybyste umřel. Co bych dělala,
s nikým bych pak už mluvit nemohla,
nikdy bych se už nezveselila...
Bože ta hrůza! Umřel pro tebe,
musíš ho milovat, do hrobu ráda mít,
po smrti milovat, navěky jeho být,
ztracená Mimi! Kdybyste byl umřel,
chtěla bych umřít s vámi... (Vstane.)
Ach můj bože,
když mně pak vzkázali, že je vám lépe,
že vstal jste z lože,
– jako by se mi všechno jen zdálo

v nejkrásnějších snech,
jako by na čelo mně něco válo,
veliká křídla nebo dech,
jako by něco mne unášelo,
jako bych ztratila duši a tělo,
ach ztratila! Co se to se mnou stalo!
Já vás mám ráda,
umřela bych, kdybyste nebyl se mnou,
na konec světa za vámi bych šla.
Co jsem to udělala!

LOUPEŽNÍK:

Běda Mimi,
co jste to udělala? Vzala jste mi
nejsladší slovo; čím teď povím já –

MIMI:

Co jsem to provedla! Ach nechte mne,
do smrti se teď za to stydět budu!
Proč jste mne našel, proč jste o mne stál,
co vás to napadlo, proč jste mne chtěl!
Já vás mám ráda,
a teď už nemohu vám na oči,
shořela bych, umřela bych... Ach pusťte!

LOUPEŽNÍK:

– Ó tys ji slyšela,
laskavá noci! Co jí říci mám,
aby se nebála? Jak mluvíš k srně,
když bázlivá z pramene píti běží?
Pojď, pojď
na palouk stříbrný, když hvězdy svítí,
nikdo tu není, nikdo tě neuvidí
píti.
Nechod',
čeká tě lovec, list černý kryje mu ústa,
dvě hvězdy mu kryjí oči, Sírius,

Aldebaran.

Pojď,
čekal jsem do noci, až vyjdou hvězdy,
viděl jsem srnku z pramene pít,
list černý padl mi na rty.

Moudrá, božská,
laskavá noci, přeješ lásce,
milence chráníš,
cestami sladkými je vodiš,
jak v hnízdě ptáky
svíráš je ve své svaté dlani.

Jitro,
náhody sprádáš, přeješ setkáním,
růžovým prstem lidi přivádíš
a jako zlaté nitky zaplétáš
osudy jejich.

Dni,
jenž dáváš všemu zrání, těžkým zráním
milence trýzníš.

Jako sen
mně přišla noc. Já myslel, že už spíte,
tak ticho, že jsem ani nedýchal,
jako bych stál a nakláněl se k vám
ve hlavách lože.

MIMI:

Pusťte mne už domů,
mně je tak úzko, chtěla bych být sama.

LOUPEŽNÍK:

Kdybych vás držel, já bych nepustil,
vy držíte mé ruce spoutané -

MIMI:

Já se vás bojím...

LOUPEŽNÍK: Někdo jde!

MIMI: Někdo jde!

LOUPEŽNÍK: Sem, Mimi, za strom!

(Po stromech kmitá světlo, je slyšet hlasy.)

MUŽSKÝ HLAS (za scénou): Jo předtucha. Vono se řekne předtucha. Některý na to nedaj, pane, ale vono je šecker předtucha a znameni. Šecker, co kolem nás je, sou pokyny z vonoho sjeta. To učí naše víra.

JINÝ HLAS: Jaká víra?

MUŽSKÝ HLAS: No naše, jako duchařská. Vono se řekne duchař a mediján! Šak vy ste taky cejtili tajemnej rozkaz, abyste šli zpátky; nevíte, proč vás povolal, ale slyšali ste ho.

DRUHÝ HLAS: Jen když už jsme doma!

ŽENSKÝ HLAS: To se Mimi podiví.

MIMI: Ach Ježíši, naši!

(Vystoupí Profesor, Paní a Havíř s lucernou.)

PROFESOR: To jste hodný, že jste nás doprovodil.

PANÍ: Proboha muži, u nás je otevřeno!

PROFESOR: Kdo to tu stojí?

LOUPEŽNÍK: Já.

PROFESOR: Co tu chcete?

LOUPEŽNÍK: Nic.

PROFESOR: Pojd'te sem s tím světlem. A kdo je tady?

MIMI: Já, maminko.

PANÍ: Proboha Mimi! Co tu děláš?

PROFESOR: S kým jsi to mluvila?

LOUPEŽNÍK: Se mnou.

PROFESOR: Mimi, kdo je to?

MIMI: Nevím.

PROFESOR: Ty nevíš? Cože, ty nevíš? A v noci se s ním slízáš? Co?

PANÍ: Vidiš, muži, má předtucha! Já to cítila!

PROFESOR: Ty nezdárná, chceš být jako Lola? Co to děláš?

PANÍ: Mimi, ty dostaneš!

PROFESOR: Domů!

MIMI (k Loupežníkovi): Sbohem! (Jde domů.)

LOUPEŽNÍK: Dobrou noc, Mimi. Nebojte se.

FANKA (nahore v okně): Šmarjá, milostpane, to sou voní?

PROFESOR: Osobo, proč jste nehlídala?

FANKA: Dyž spim. - Brrr. (Zmizí.)

PANÍ: Nešťastné dítě!

PROFESOR: Jdi za ní. (Paní odchází.) A s vámi, pane nebo co jste, nemám co mluvit. Doufám, že nebudete tak smělý, abyste se tu ukázal, když jsme doma. Bylo by to také marné.

LOUPEŽNÍK: Co dál?

PROFESOR: Děkuju vám mnohokrát, pane havíři. Vy jste nám posvítíl!

HAVÍŘ: Copak vo trochu sjetla, pane. Rači bych vám podal sjetlo duchouní.

PROFESOR: Co - co -

HAVÍŘ: Sjetlo lepší cesty, pane. Čoujek, kerej putuje v praudě, neni prchlej. Hněu je nejhorší rada, a pámbu svítí jen mírnejm. Tak je to.

PROFESOR: A tak. Děkuju za dobrou vůli. Dobrou noc. (Odchází.)

HAVÍŘ: Pámbu dobrou noc.

(Profesor zajde a zamyká vrata. Okna v domě se rozsvěcují.)

HAVÍŘ: Di ve svém vomylu, di; pejcha a zlost dobrýmu nenaučej. - Tak pudem, mladej pane.

LOUPEŽNÍK (poslouchá): Počkejte -

HAVÍŘ: Taky sem bejval mladej, taky sem bejval blázen. Čoujek dlouho bloudí, než najde cestu praudy. No pojte. Ubohá hezká slečinka!

LOUPEŽNÍK: Chudák Mimi!

HAVÍŘ: Dyť vona se vypláče, voči si vyčistí, a bude zas dobře. Po hladký tváři slzička rychle teče, ani se nezastaví. No pojte, pámbu dá lepší ráno.

LOUPEŽNÍK: Ó slyšíte?

HAVÍŘ: Cák vo trochu pláče. Mládi dnes pláče, a zejtra skáče.

LOUPEŽNÍK: Pojďte.

HAVÍŘ: Provod' nás pámbu krz les. (Odejdou.)

Opona

DĚJSTVÍ TŘETÍ

Ráno. Loupežník sedí se zavázanou hlavou na lavičce před domem.

LOUPEŽNÍK (potichu): Ukaž se, neslyšíš mne? Volám tě.

MIMI (vyhlédne z okna): To jste vy!

LOUPEŽNÍK: Dobré jitro, Mimi, pojďte ven.

MIMI: Nemohu, jsem ještě bosa. (Zmizí.)

(Z vrat vyjde Fanka s mošnou a hlasitě zívá.)

LOUPEŽNÍK: Brejden.

FANKA: Voni sou tady zas? Co tu chtěj?

LOUPEŽNÍK: Co dělá Mimi?

FANKA: Nesou ty ručniky?

LOUPEŽNÍK: Já je pošlu. Co je s Mimi?

FANKA: Dou votud, v noci bylo hrozně zle.

LOUPEŽNÍK: Co bylo?

FANKA: Kristepane, já sem dostala! Co prej sem ji nehlídala, co prej sem ji samu nechala – Copak sem pes? Ať už se hlídá sama. Ach jémine, já sem dostala!

LOUPEŽNÍK: A co Mimi?

FANKA: Cák ta! Celou noc proplakala, že už sem to ani poslouchat nemohla a šla sem za ní, aby nikdo nevěděl; musela sem si k ní lehnout, vzala mě vokolo krku, a teď začala vo nich a pořád vo nich –

LOUPEŽNÍK: Co říkala?

FANKA (zívá): Samý hlouposti. Já sem jí to rozmluvila.

LOUPEŽNÍK: Co?

FANKA: Šecko. Že už nepřijdou, že na ni zapomenou, že s muskejma nic nejní – – Dyť já to znám!

LOUPEŽNÍK: A co Mimi?

FANKA: Nic, děkovala mně. Dyž sem jí lásku vymluvila, usnula; šak už svítalo. (Zívá.) A co voni? Dou votud a daj už jednou pokoj!

LOUPEŽNÍK: A co staří?

FANKA: Jo, pán zakázal slečince s nima mluvit.

LOUPEŽNÍK: Zakázal!

FANKA: To maj marný tady čekat. Mimi na svatým křížku mamince vodpřísáhla, že už s nima nepromluví. Svatou přísahou to slíbila před náma všema. Jo, teď už maj konec. Teď dou, vodkád' přišli. (Odchází.) Šak už toho bylo dost. A pošlou nám ty ručníky, jo? (Zajde.)

(Vrata se pootevrou, vyjde Mimi.)

LOUPEŽNÍK (vstane): Mimi.

MIMI: Tiše. Myslela jsem, že už nikdy nepřijdete. Proč se tak díváte?

LOUPEŽNÍK: Vy máte uplakané oči.

MIMI: To nic není. Vypadáte jako Turek v turbanu. Jak je vám? Je vám už dobře?

LOUPEŽNÍK: Jste pobožná?

MIMI: Myslím – snad. Jsem.

LOUPEŽNÍK: A vy jste přísahala –

MIMI: Ano.

LOUPEŽNÍK: – že se mnou nebudete mluvit.

MIMI: To už je jedno. Já vím, že je to strašný hřích, ale já už snad nebudu nic jiného dělat, já už ani nechci. Já jsem tak ráda, že jste přišel!

LOUPEŽNÍK: Dělalí zle?

MIMI: Dělalí. Proč se ptáte? Pojd'te do lesa, tady nemůžeme -

(Nahoře v okně Paní.)

PANÍ (z okna): Nešťastné dítě! Pojd' domů!

(Mimi odvrátí se.)

PANÍ: Mimi, co to děláš? To jsi nám přísahala? Slyšíš, jdi domů!

(Mimi mlčí, nejde.)

PANÍ: Mimi, neslyšíš? - Domů! Dítě, vzpamatuj se! Co to děláš? - Proboha Mimi! (Zmizí.)

(Z vrat vyjde Profesor v županu.)

PROFESOR: Ty neslyšíš, co? Domů táhni! Ty prolhaná, nevděčná, tvrdohlavá, ty neposlechneš? Okamžitě domů!

(Mimi přemáhá pláč, ale nejde.)

PROFESOR: Tak ty nepůjdeš? Naposledy, Mimi - domů! Půjdeš, nebo ne?

(Mimi zakrývá si tváře a chvěje se.)

PROFESOR: Pryč, pryč od nás! Neznám tě, nestoudná, ničemná couro! Táhni! (Zabouchne za sebou vrata a zamkne je zevnitřku.)

MIMI (propukne v pláč, běží k vratům a tluče na ně): Otevři, maminko, otevři!

LOUPEŽNÍK: Nechte je, Mimi, pojd'te!

MIMI: Maminko!

LOUPEŽNÍK (skokem u ní). K čertu nechte je a –

PANÍ (otvírá vrata): Pojď, dítě, pojd'! Vidíš, co jsi to udělala!

PROFESOR (za ní): Prolhaná, zvlčilá, vzpurná, neposlušná – Já jí neznám, to není má dcera!

PANÍ: Vidíš, Mimi, vidíš! Ty nerozumná!

PROFESOR: Křivě ti přísahala, neslyší tě, nezná nás; není už naše!

PANÍ: Slyšíš, dítě? Co nám to děláš!

PROFESOR: Opustila nás pro prvního, kdo o ni klopýt. Vidíš, to jsme si vychovali...! Mimi!

PANÍ: Jdi, jdi, k tatínkovi!

PROFESOR: Mimi, dceruško! Vid', že nás nechceš trápit?

PANÍ (obejme ji): Pojď se mnou!

MIMI (vzlyká na jejich prsou): Mami!

PROFESOR: Vidíš, miláčku, no tak vidíš! Nemohlas hned poslechnout?

LOUPEŽNÍK: Už jste ji dostali!

PROFESOR: Cože? Mimi, domů!

(Mimi poslušně jde. Paní jde za ní.)

LOUPEŽNÍK: Už jste ji dostali!

PROFESOR: S vámi, mladíku, nemám co mluvit. Bohudík ještě dovedeme svou dceru ochránit před lečjakým dobrodruhem. Jak jste si počkal na náš odjezd! Jaké zajímavé příčiny vyhnout se nám! Kdo vůbec jste? Jak to vypadáte? Vy mně patrně nemáte co vysvětlit.

LOUPEŽNÍK: Ne.

PROFESOR: Docela nic. To je naprosto nemožné, aby vás Mimi ještě někdy potkala. Dáme si teď na ni zatraceně dobrý pozor! Proč se nám nemůže podívat do očí? Proč nám nemůže říci, co se tu stalo? Jak vás poznala? Kdo tady střílel? Co se tu před námi zamlčuje? Ó tady se nic dobrého neudálo!

LOUPEŽNÍK: Počkejte!

PROFESOR: Co je?

LOUPEŽNÍK: Mimi pláče.

PROFESOR: Ať pláče! Nesvěřit se rodičům je stejně zlé jako klamat je. Rodiče jsou svědomí dítěte, a mlčí-li Mimi nám, bojí se svého svědomí. Taková naše Mimi nikdy nebyla! Jakou zkázu jste v ní udělal!

LOUPEŽNÍK: Co tam s ní dělá?

PROFESOR: A co vám je po tom? Včera jsme ji opustili, hračku, dítě, ovečku nejšťastnější; dnes nám vzdoruje, nemluví, utíká nám, uplakaná a s rozpáleným čelem, jako by rozum ztratila! Človče, mně je z vás úzko!

LOUPEŽNÍK: Tak počkejte!

PROFESOR: Včera jsem znal tenhle svůj dům jako sebe sama; každý zvuk ke mně mluvil, každému dechnutí ze sna jsem rozuměl; a jen jste přišel vy, už po celou noc v něm něco praská, něco se směje nebo sténá, věci se kácejí, mé dítě leží v pláči a venku stojíte vy, nesmyslný šašku s tím turbanem na hlavě, a posloucháte, jako byste převrátil úl po mnoho let stavěný. Ó, před vámi ji budeme chránit, kdybychom ji pod zámkem držet měli! Strašný, strašný dojem z vás mám; cítíte u těch vrat jako zvíře; jste potrhlý? Vypadáte, jako byste nechápal, co se vám říká!

LOUPEŽNÍK: Co?

PROFESOR: Jděte odtud, človče! S mou dcerou se už nesetkáte. Nikdy, nikdy nestrpím, abyste se k ní přiblížil! Neznám vás; stačí mně, že jsem vás viděl. Rozuměl jste, nikdy! Můžete jít.

(Z vrat vyjde Paní.)

LOUPEŽNÍK: Co jste jí udělala?

PROFESOR: Co dělá?

PANÍ: Pláče. Zamkla jsem ji a -

PROFESOR: Nic neřekla?

PANÍ: Nic. Ah bože, je to s dětmi kříž!

PROFESOR: Ať pláče! Až se unaví, přejde ji vzdor. Ať pláče! Až si utře oči, najde nás u sebe, jako by se nic nebylo stalo, jako by vůbec nic se nepříhodovalo. Tak to hezky zahladíme, že ani památky nezůstane.

PANÍ: Jak myslíš. Řekl vám, pane, můj muž -

LOUPEŽNÍK: Co?

PANÍ: - že si nepřejeme, aby Mimi s vámi mluvila. Vy jste... ona je... Zkrátka nemůžeme to dovolit. Neměli jste se scházet v noci, za našimi zády, a vůbec - Vůbec by to pro ni nebylo dobře.

PROFESOR: Jednoduše my to zakazujeme, a konec!

PANÍ (smířlivěji): Jste ještě mladý -

PROFESOR: Tím hůř! Copak je mládí omluva nebo přednost? Mládí je právě chyba, mládí je nemrav! Myslíte si, člověče, že vás беру vážně?

PANÍ: Ale muži!

PROFESOR: Ne, holenku! Myslíte, že беру vážně vaše hadry na hlavě? Nebo vaši lásku či co? Kejkle jsou to! flanc! maškaráda! Na to jsem trochu stár, abych nepoznal, s kým mám tu čest! Vy jste to pravé mládí! Vy, vy jste hrozně nebezpečný člověk, protože nejste vážný! A teď už - dojednáno! Rozuměl jste? Mimi nikdy neuvídíte. Prosím - jděte!

LOUPEŽNÍK: Ano.

(Proběhne vraty dovnitř, zamkne a zahákuje je za sebou. Pak zarachotí klíč domovních dveří.)

PROFESOR (běží k vratům): Člověče, co to děláte?

PANÍ: Bože na nebi! Zamknul?

PROFESOR: Zamknul! Pročs nechala klíč ve dveřích?! (Tluče na vrata.) Otevřte! Co to děláte?

PANÍ: Otevřte!

PROFESOR: Jděte ven, drzý člověče!

PANÍ: Otevřte, pane!

PROFESOR: Co se to opovažujete? Jděte ven, jděte otevřít! Blázníte, vy holomku? Co to tropíte?

PANÍ: Kristepane to je člověk!

PROFESOR: Hned jděte otevřít! Ale hned! Slyšíte, vy – vy ničemno?

HLAS LOUPEŽNÍKA (z domu): Slyším.

PROFESOR: Otevřte!

PANÍ: Otevřte!

HLAS LOUPEŽNÍKA: Ani mě nenapadne!

PROFESOR: To přestává všechno! Jděte otevřít!

HLAS LOUPEŽNÍKA (z domu): Nepůjdu!

PANÍ: Mimi, otevři nám! Slyšíš, Mimi?

LOUPEŽNÍK (v okně, rozlícený): Kdo volá Mimi? Ta tu nemá co dělat!

PROFESOR: A teď okamžitě otevřte!

LOUPEŽNÍK: To si počkáte – (Zmizí.)

PROFESOR: To je ničema! To je hanebnost! Pusť, vyrazím vrata!
Vyrazím!

PANÍ: Ale muži!

PROFESOR (opírá se o vrata): Pusť... vyra...vyrazím!... Počkej...
Oh... oh... oh... Ne... nejde to! jsou na háky! Nikdo je nevyrazí.
To je podlec! Pusť!

PANÍ: Ne, nenamáhej se!

PROFESOR: Pusť, přelezu zed'! Kdepak jen... Kde je trochu nižší?
Kdybych tu měl židli!

PANÍ: Ty nemůžeš!

PROFESOR: Kdybych jen tu měl židli! To je podlec! Jdi, jdi pro kováře, aby vylomil vrata!

LOUPEŽNÍK (objeví se na balkóně a nabíjí pušku): Nechod'te nikam. Vrata jsou na závory.

PROFESOR: Jdi pro kováře!

LOUPEŽNÍK: Jděte. Že ho nechám pozdravovat.

PROFESOR: Přiveď kováře!

LOUPEŽNÍK: A vyříd'te mu, že mám nabito. Já nikomu neradím sem chodit. Vážně.

PANÍ: Bože na nebi, on má pušku!

PROFESOR: Mou pušku! Hned ji položte! Kdo vám dovolil brát mou pušku?

LOUPEŽNÍK: Lankasterka.

PROFESOR: Nestydatý člověče, ven, ven! Ven z mého domu!

LOUPEŽNÍK: Váš dům! Co mně je po vašem domě? Kvůli němu to nedělám.

PROFESOR: A tohle vy si dovolujete k mé dceři?

LOUPEŽNÍK: Vaše dcera! – Všechno je vaše: dům, puška, Mimi – Copak to je na nich to nejdůležitější, že jsou vaše?

PROFESOR: Ven! Ven!

LOUPEŽNÍK: Ani mě nenapadne! Já si nedám vzít, co jsem si našel.

PROFESOR: Co vzít? Co vůbec chcete?

LOUPEŽNÍK: Já na vás nic nechci; ale já si nedám překážet, já si nenechám vzít Mimi! Za nic, pane!

PROFESOR: Tak už dost s těmi šprýmy! Já vám poroučím –

LOUPEŽNÍK: Mně nemáte co poroučet. Vy byste pořád jen poroučel. Já se nedám ukřičet, já se nedám umluvit jako Mimi; nejsem tak hloupý. Vy jste jí chtěli zakázat lásku; já si ji uhájím. A kdybyste chtěli boj, taky dobře! Dělejte si, co chcete. Já neustoupím, kdybych tu měl život nechat!

PROFESOR: Kejkle! kejkle! kejkle! Vy šašku, myslíte, že tohle budu brát vážně? Boj! život nechat! Člověče, s takovými frázemi na mne?

LOUPEŽNÍK: Taky dobře. Já vám ukážu, co je vážně. A já vám říkám, že živý odtud nepůjdu.

PANÍ: Milosrdný bože! A co Mimi?

LOUPEŽNÍK: Ta do toho nemá co mluvit. Vy se jí také neptáte, vy také s ní děláte, co chcete.

PROFESOR: Slyšíš to, Mimi? Ty to strpíš?

LOUPEŽNÍK: Nechat Mimi! Tady jsem já – (Obrátí se.) Ale Mimi! (Běží dovnitř.)

PANÍ: Mimi, pojd'! Otevři nám!

HLAS LOUPEŽNÍKA (uvnitř): To nesmíte! (Zuřivě:) Ne!

MIMI (vyrazí na balkón): Tatínku, já nemohu –
LOUPEŽNÍK (táhne ji za ruku zpět): Pryč, Mimi! Opovažte se!

(Oba zmizí v domě.)

PROFESOR: Mimi, nedej se, otevři nám!

PANÍ (zadrží ho): Počkej, ať slyšíme –

PROFESOR: Co tam dělá?

PANÍ: Mluví.

PROFESOR: Ano, mluví.

PANÍ: Směje se.

PROFESOR: Podlec.

PANÍ: Teď mluví Mimi.

PROFESOR: Co říká?

PANÍ: Nevím.

PROFESOR: Pláče?

PANÍ: Ne, nepláče. Teď zase on.

PROFESOR: Jeho brát vážně! Nesmysl! Řekni, bereš jeho hrozby vážně?

PANÍ: Nevím.

PROFESOR: Ale pořád mně je, jako bych toho člověka už někde viděl. Někdy dávno, už ani nevím –

PANÍ: Někomu je podobný.

PROFESOR: Tak nezodpovědný člověk!

PANÍ: Už vím. Když jsem byla malá a měla jsem spalničky, dali mně obrázkovou knížku; a tam byl jeden obrázek –

PROFESOR: Jaký obrázek?

PANÍ: Mladý Indián, náčelník, s péry na hlavě, víš? A ten se mi tak nesmírně zalíbil. Jako bych ho viděla... ještě dnes...

PROFESOR: Co s tím teď?

PANÍ: Nic. Nikdy jsem pak tu knihu už nenašla.

PROFESOR: Jakou knihu? Počkej, co tam dělá?

PANÍ: Mluví.

PROFESOR: Já slyším Mimi.

PANÍ: Já slyším jeho.

PROFESOR: Podlec! Ale kde jsem ho už viděl? Kde jen? Kde?

PANÍ: V knize?

PROFESOR: Ale ne, počkej. Někomu je podobný.

PANÍ: Komu?

PROFESOR: Aha, už to mám! Když jsem byl mladý hoch, poznal jsem jednoho politického, víš? co jsou pod dohlídkou.

PANÍ: Mladý?

PROFESOR: Mladý, divoký... Co ten vyváděl! Holky, kravály, verše... Nevím, co na něm tak vábilo. A tomu on je podobný! Jako by mu z oka vypadl!

PANÍ: Kdybych aspoň tu knihu někde našla!

PROFESOR: Jakou knihu? Hlouposti! Slyšíš něco?

PANÍ: Chodí po domě. Jako by něco hledal.

PROFESOR: A co tam má co hledat? - (Křičí:) Ztracený člověče, jděte už! Táhněte z mého domu!

(Přiletí Fanka.)

FANKA: Co křičej? Co maj? Co se děje?

PANÍ: Považte, Fany, on je tam, uvnitř.

FANKA: Kerej von? Ten, co tu v noci -

PANÍ: Ten. Nechce nás pustit domů.

FANKA: Šmarjá, a já mám vařit! Proč ho tam pouštěli?

PANÍ: Sám šel.

FANKA (lomcuje vraty): Zamčenej! - Hej, pustěj mě! dou voteuřit!

Já nemám eště uklizeno! - Milostpane, poručej mu!

PANÍ: Jakpak poručit, Fany. Vždyť je to násilník.

FANKA: Násil-... - Ty zloději! Ty loupežniku! Deš ven? Jedeš?

Pomóc! Pomóc!

PANÍ: Nekřičte, Fany.

FANKA: A kde je Mimi?

PANÍ: S ním. Zamkl ji tam... u sebe.

FANKA: Ježíšmarjá to je neštěstí! To je ztracená!

PROFESOR: Co? Kdo?

FANKA: Naše slečinka. Kriste Jéžiši to je rána. Ty ludráku, ty nemravo! Deš hned voteuřit!

HLAS LOUPEŽNÍKA (z nitra domu): Budeš ticho!

FANKA: Počkej, ty zloději, já ti ukázu, co je ženská!

HLAS LOUPEŽNÍKA: Není třeba.

FANKA: Deš vod nás, ty rošťáku!

HLAS LOUPEŽNÍKA: To víš.

FANKA: Na něj nic neplatí, to je konec. Prokristapána chudák Mimi! Taková mladá! Co z ní teď bude!

PROFESOR: Mlčte, osobo! Ještě vy trapte!

FANKA: Tak já už nic. – Nešťastná slečinka!

PROFESOR: – Poslyš, tak to nemůžeme nechat... Musí ven! Hned, hned ven! Řekni, co máme dělat?

PANÍ: Nevím. Já ani nevím, co si mám myslet...

PROFESOR: O čem?

PANÍ: O něm.

PROFESOR: Že je podlec! Fanko, skočte pro kováře! Aby přišel vylomit vrata.

FANKA: Už letim.

PROFESOR: Počkejte. A řekněte panu starostovi, aby sem přišel, že potřebuju... úředního... zakročení.

FANKA: Haha! (Tryskem vyrazí.)

(Pauza.)

PROFESOR: – Ženo, to jsem si nemyslel, že... že budu muset svůj domov takhle dobývat! Že budu bojovat... o všechno! Proč je to? Proč se nám staví mládí do cesty? Sotva si člověk postaví domov, sotva zestará v práci, sotva usedne u krbu, už tu jsou cizí kroky... na prahu... Cizí, lehké, spěšné – To je mládí! To je nepřítel! Už přichází! Ustup a nepřekázej, starý tvrdohlavče!

PANÍ: Poslyš –

PROFESOR: Ale já neustoupím! Já ho vyplatím! Mláďí se musí zlomit!

PANÍ: Poslyš, tys neměl nikoho volat.

PROFESOR: Proč?

PANÍ: Kvůli Mimi. Budou z toho řeči – –

PROFESOR: Co, jaké řeči? Ne, ne! Já neustoupím!

(Loupežník vystrčí hlavu na balkón.)

LOUPEŽNÍK: Už je pryč? (Vyjde na balkón.) Tak co, jste připraveni?

(Pauza.) – Já také. (Pauza.) – Aha, vy se mnou nechcete mluvit? –

Taky dobře!

PROFESOR (velmi suše): Tady zůstat!

LOUPEŽNÍK: Tak co?

PROFESOR: Vyklidíte dům... na rozkaz úřadu. Dávám vám lhůtu... tři minuty.

LOUPEŽNÍK: Tři neděle chcete říci.

PROFESOR: Ne. Vám přejdou kejkle, mladíku.

LOUPEŽNÍK (svrchovaně vážně): A vy tomu přestanete říkat kejkle.

Ten dům jste neopevnil nadarmo. Sbohem.

PROFESOR: S vámi teď promluví jiní. A jinak.

LOUPEŽNÍK: Vy jste si poslal pro posily?

PROFESOR (s hrobovou vážností): Uvidíte.

LOUPEŽNÍK: Konečně!

PROFESOR (k Paní): Slyšíš ho? Dělá hrdinu!

LOUPEŽNÍK: Nepleťte se. Ale proti vám samotnému – to by nebyla čistá hra.

PROFESOR: Jaká hra?

LOUPEŽNÍK: Zápas. Vy jste příliš slabý a bezmocný. Čím víc vás bude, tím víc já budu v právu.

PROFESOR (propuká): V právu! Vy, a právo! Slyšel někdo větší nestydatost? Vždyť je to vloupání, co děláte! prasprosté násilí! únos! A vy si myslíte, člověče, že děláte něco neobyčejného? Nene! Holenku, takových kousků už svět viděl! Takových

hrdinství už sprovodil! A vždycky se znova najde pitomé mládí, které zahraje starý kousek! A vždycky si znova myslí, že dělá bůhvíco nového! Oh už mám až potud, až potud té staré frašky!

LOUPEŽNÍK: Škoda. Mně se líbí.

PROFESOR: Blázne! blázne! jen maličko, a přejde vám radost; přejde dobrodružství; přejde všechno. Až tady budete stát zahanben a moudřejší o jeden špatný konec, pak teprve vám povím: že špatný konec je dobrý začátek. Mládí se musí zlomit!

LOUPEŽNÍK: Moje, nebo její?

PROFESOR: Cože?

LOUPEŽNÍK: Myslíte, že nechám zlomit její mládí?

PROFESOR: Blázníte? Já, já chráním Mimi!

LOUPEŽNÍK: Ne, pane. Já ji chráním.

PROFESOR: Vy jste její zkáza! Oh já jí vytrhnu hlouposti ze srdce! Raději bych svou dceru zabil, než ji nechal vám!

LOUPEŽNÍK (obrátil se dovnitř): Slyšíte to, Mimi? Tak vidíte!

PROFESOR: Ať to slyší! Ať ví, že je konec!

LOUPEŽNÍK: Budete hnát útokem?

PROFESOR: Hlouposti. Dám vás sebrat!

LOUPEŽNÍK: Aha, vy jste poslal pro četníky? Taky dobře. Sem se, pane, nedostanou.

PROFESOR: Cože! Vy byste se chtěl... bránit... četníkům?

LOUPEŽNÍK: Ovšem.

PROFESOR: Jak... jak byste se mohl bránit?

LOUPEŽNÍK: Tak. Střílet.

PROFESOR: Co - cože! Na četníky?

LOUPEŽNÍK: Vážně.

PROFESOR: Oh... ten... ten... zločinec!... Na četníky!... Ženo!

PANÍ: Proboha! Co je ti?

PROFESOR: Oh... oh... oh... Srd-... srdce... dech... Slyš-... slyšelas?... Na četníky!

PANÍ: Co nám to děláte? Je tak nemocen!

PROFESOR (klesá na lavičku): Na četníky!

PANÍ: Pusťte nás domů! Zabijete ho!

LOUPEŽNÍK: Aha, a mne vy chcete zabít?

PANÍ: Bude nemocen! Udělal byste Mimi takový žal?

LOUPEŽNÍK: A mne chcete vyhnat. Udělali byste Mimi takový žal?

PANÍ: Buďte rozumný! Vždyť nemůžete zůstat u nás!

LOUPEŽNÍK: Proč bych nemohl? Jsou tu mříže, zásoby, munice...

Čtrnáct dní tu vydržíme. A tisíc nocí, paní!

PANÍ: Buďte šetrný! Co až vás tu uvidí lidé?

LOUPEŽNÍK: Nemuseli jste je volat.

PROFESOR (vstane): Nemluv s ním!

(Přijde Šefl, stojí a kouká.)

PROFESOR (zlomeným hlasem): Vy jste... zločinec! Budete pykat...

hrozně!... Já... neustoupím... před ničím!

LOUPEŽNÍK: Ani já. (Odejde dovnitř domu.)

ŠEFL: Nehněvaj se, že sem tak směleji; ale ten pán je loupežník, že jo?

PANÍ: Něco podobného.

ŠEFL: Jo, to sou případy. Koukaj, tadyhle sem ho včera našel ležet
střelenýho, takovou díru v hlauje měl, a já sem ho eště zavázal.

To já sem neveděl, komu pomáhám! Měli by ho vobklíčit, aby jim
neutek.

PANÍ: Ach kdyby jen utekl!

ŠEFL: A to ne, taková násila se musí potrestat. Maj doma moc, co by
jim moh ukrást?

PANÍ: Mnoho, příliš mnoho, Šefle. Víc, než si můžete představit.

ŠEFL: Ale, ale, to je škoda.

(Paní se rozpláče.)

(Přijde Učitel.)

UČITEL: S dovolením, co se stalo? Potkám vaši služku, a ona říká,
že u vás v domě je loupežník. Dobrá, myslím si, jsi sokol,
nebudeš tam od místa. Kde je?

PANÍ: Uvnitř, pane učiteli.

UČITEL: Je ozbrojen?

PANÍ: Ano.

ŠEFL: Poudám, takhle ho vobklíčit.

UČITEL (lomcuje vraty): Kdo má klíče?

PANÍ: On.

UČITEL: Musíme ho odzbrojit! – (Volá:) Padouchu, vyjdi ven! Slož zbraně!

(Přijde Kovář s nástroji.)

KOVÁŘ: Tak prej tu mám vylomit vrata.

PROFESOR: Ano, ano, vylomte je!

KOVÁŘ: Prej tu je loupežník.

ŠEFL: No bať.

UČITEL: Tam uvnitř.

KOVÁŘ: Kruci chlap, esi ho chytnu! Je to cikán?

ŠEFL: I toto, von je jako pán.

KOVÁŘ: Inu sakra, já mu ukážu pána!

ŠEFL: Povidám, kováři, měli bysme ho vobklíčit.

KOVÁŘ: Nejdřiu vrata. Z cesty!

PROFESOR: Ano, ano, vylomte je!

KOVÁŘ (zkouší vrata): Sakramencký vrata, zatracený! Kerýpak prase je dalo dělat?

PROFESOR: Já.

KOVÁŘ: To chtěli mit festunk? Tak si na to zavolaj atalérii.

PROFESOR: Co je?

KOVÁŘ: Co je? Závory sou. Háky. Železa sou. Kreminálský vrata! Ať sem zatracenej, esi to někdo vylomí.

(Přijdou pochodem Starosta a Soused.)

STAROSTA: Pámbu dobrýtro, pane profesor. Prej tu máte někýho loupežníka.

PROFESOR: Tam uvnitř.

UČITEL: Zamkl se tam.

ŠEFL: Von nechce ven.

STAROSTA: Ale ale! Za bílýho dne!

SOUSED: Tuhle starosta na mě tluče a povídá: Pod', sousede, musíš s sebou; seš prúní radní a náčelník hasiču, pod'; u profesora maj zloděje.

ŠEFL: Poudám vobklíčit ho.

PROFESOR: Prosím vás, pane starosto, abyste ho... jako úřední osoba... vykázal z mého domu.

STAROSTA: Hned, hned. Za chvilenuku.

PROFESOR: Nač čekáte?

STAROSTA: Na policajta. Vona ho vaše Fanka hledá.

SOUSED: Vona ho budí.

STAROSTA: Von eště spí.

SOUSED: Von se včera nalil.

STAROSTA: Šak ty taky.

SOUSED: Šak ty taky.

KOVÁŘ: A sakra, kdepak?

STAROSTA: U Beránka.

KOVÁŘ: I mordyje, to je škoda!

STAROSTA: Jojo, co je to platný.

SOUSED: No ba.

STAROSTA: Ach jo.

SOUSED: Achich.

UČITEL: Vidíte, sousedé, teď vzdycháte –

SOUSED: Jojo!

UČITEL: Kolikrát jsem vám říkal: pijete jed.

(Přiletí Fanka – sama.)

FANKA (uřícená): Voni ho eště polejvaj. Von spí. Ach Jéžiši, to sem letěla!

STAROSTA: Von nic nevydrží.

SOUSED: Tak musíš sám, starosto.

STAROSTA (tluče na vrata): Hej, ve jménu zákona!
LOUPEŽNÍK (vystrčí hlavu): Co zas? (Zmizí.) Mimi, jsme obleženi!
SOUSED: Jejej, starosto, koukej!
STAROSTA: Copak?
SOUSED: Dyť je to von!
STAROSTA: Kerej?
SOUSED: Ten flamendr, co s náma do rána pil!
STAROSTA: Ten? Chchch, chchchch, chachachacha, chacha,
chachachachachacha!
SOUSED: Hahaha, hahaha, hahahahahaha! -
STAROSTA: Lídi, to je, chachacha, chachachacha -
SOUSED: - hahahahahahahahaha!
STAROSTA: - chachachacha, to je neřád!
SOUSED: - hahahahahahahahahahaha! -
PROFESOR: Pane starosto!
STAROSTA: Chchchch, chchchch -
SOUSED: Hahahahahahahahaha!
ŠEFL: Hehe, hehe, hehehe!
PROFESOR: Pane starosto, pamatujte se!
STAROSTA: Dyť já, chchchch, dyť já nic. Chachachacha!
SOUSED: Hahaha, hahaha, hahaha! Přestaň, starosto! Mně už bolí
břích!
STAROSTA: Lídi zlatý, to je legrace!
PROFESOR: Pane starosto, vy jste úřad!
STAROSTA: Jo, ouřad. Dyť to není zloděj.
SOUSED: Hahaha!
STAROSTA: Chachachacha! Von jim nic neukradne.
SOUSED: Dyť je tam s ním slečinka.
STAROSTA: Vona si dá na něj pozor.
SOUSED: Hahaha, hahaha, hahaha!
STAROSTA: Chchchch!
PROFESOR: Vy ho máte vykázat z mého domu!
STAROSTA: Dyť von zas pude.
PROFESOR: Proto jsem vás nevolal.

STAROSTA: No, když chcete – (Tluče na vrata.) Mladej pane, mladej pane!

LOUPEŽNÍK (vyjde na balkón s puškou přes rameno): Co chcete?

STAROSTA: Chachachacha, chachachacha, chachachacha –

SOUSED: – hahahahahahaha!

ŠFFL: Hehe, hehe, hehehe!

STAROSTA: Mladej pane, máte jit ven.

LOUPEŽNÍK: Nepůjdu.

SOUSED: Vy ste nám dal, mladej pane!

STAROSTA: Jak ste se vyspal?

LOUPEŽNÍK: Dobře.

SOUSED: Ale vy ste nám dal! Ten duchař, ten havíř eště vo sobě neví!

STAROSTA: Chachachacha – A policajta chachachacha... polej... polejvaj!

KOVÁŘ: A sakra, to muselo bejt!

PROFESOR: Zakročte, pane starosto, poručte mu!

STAROSTA: No tak teda. Mladej pane, voteuřte!

LOUPEŽNÍK: Já neotevru.

STAROSTA: Já to poroučím!

LOUPEŽNÍK: Ve jménu zákona?

STAROSTA: Ve jménu zákona.

LOUPEŽNÍK: Já na zákon seru. (Odejde.)

SOUSED: Heč, starosto, dostals! Patří ti to!

KOVÁŘ (uchvácen): Mordyje, to je, co?

UČITEL: To je zločinec! Pane starosto, musíte poslat pro četníky!

STAROSTA: Ale kdepak. Četnici dnes honěj cikánove.

UČITEL: Cikány, pane starosto. Čtvrtý pád je cikánv, četníky, sedláky...

STAROSTA: Žádný sedláky. Četníky.

UČITEL: Pane sousede, měl byste zavolat hasiče.

SOUSED: Ale dyť tu nehoří.

FANKA: Já skočim pro pana myslivce.

ŠEFL: Jo, ten se vodevčíra ztratil. To sou případy.

1. KLUK (hlásí se): Pane učitel, já tam hodím kamenem.

UČITEL: Nesmí se házet kamením.

2. KLUK: Pane učitel, já přelezu zeď.

UČITEL: Nesmí se lézt přes zeď.

ŠEFL: Jářku vobklíčit ho.

PROFESOR: Starosto, pošlete pro četníky!

STAROSTA: Já bych z toho neďál potřebu, pane profesor.

PROFESOR: Pošlu pro ně sám. Fanko!

FANKA: Už letím.

STAROSTA: Počkejte, Fanko. Já to srounám. – Hej, mladej pane!

Pojte sem!

LOUPEŽNÍK (vyjde na balkón): Co zas?

STAROSTA: Jářku mějte rozum. Tuhle pan profesor chce poslat pro četníky.

LOUPEŽNÍK: Ať pošle.

STAROSTA: Pojte radši s náma. Dyť sem zas přídete indy.

PROFESOR: Nesmí!

STAROSTA: Pardol, pane, já po dobrým. Koukejte, mladej pane, dyť ste v cizím domě. Každěj špás musí mít konec. Von je pan profesor v právu. Pojte k nám na voběd a vodpoledne pudem na zajce. Šak vám slečinka neuteče. No a je to, pojte.

SOUSED: Pěkněs to řek.

LOUPEŽNÍK: Nepůjdu. Starosto, kdybys mně sliboval nevím co na světě, já bych byl blázen, abych toho nechal. Ať už se stane co chce; život si to nechám stát a nepůjdu. Vážně. Starosto, štěstí není legrace, a já nejsem žádný blázen. Kdybych se jen týden uhájil, stojí mi to za to. A teď už mi dejte pokoj!

KOVÁŘ: Sakra, pěkně to řek.

STAROSTA: Pane profesor, na tohle bych nebral četníky.

PROFESOR (k Loupežníkovi): Prosím... dejte mi... můj digitalis; a kostku cukru.

LOUPEŽNÍK: Prosím. Podám přes zeď. (Běží dovnitř.)

FANKA: Tak já du pro četníky, jo?

UČITEL: Už to mám! Až bude podávat ten... lék, ten... di-gi-tá-lis,
já ho stáhnou za ruku přes zed'

PROFESOR: Ó - ano! Udělejte to!

UČITEL: Udělám! Chytnu ho - a bude dole. Jak natáhne ruku, -
poletí! A vy hned na něj, mistře kováři -

KOVÁŘ: To zas ne. To se mně nelíbí.

SOUSED: Mně taky ne. To je ouklad.

FANKA: Haha, já na něj pudu.

ŠEFL: Já možná taky.

UČITEL: Tak dobře. Držte se u mne. A jak bude dole, - hned na něj!
Teď ticho. Pozor.

(Pauza. Zarachotí zámek.)

ŠEFL: Už de.

(Pauza.)

PANÍ (šeptem): Bože chraň -

LOUPEŽNÍK (s puškou na rameni usedne na zdi a podává
lahvičku): Tumaté, vemte to někdo. - - Copak, nikdo nechce?

(Napjatá pauza.)

LOUPEŽNÍK: Pane učiteli!

SOUSED (šeptem k starostovi): Jejej, to ne!

LOUPEŽNÍK (natahuje ruku): No tak, pane učiteli, já vás
neukousnu.

UČITEL: Ano... prosím... (Blíží se pomalu, následován Fankou a
Šeflem; zvedá ruku -)

KOVÁŘ (polohlasně): Šmarjantjozef.

UČITEL (vezme lahvičku a couvá): Děk-... děkuju!

PROFESOR: Vy jste baba! Styďte se!

LOUPEŽNÍK: Aha, takhle vy na mne? Chtěli jste mne stáhnout
zaruku? (Sundává pušku.) Koukejme učitele!

UČITEL: Myslíte, že se vás bojím, vy padouchu? Vzdejte se!
LOUPEŽNÍK (natahuje kohoutek): Učitel půjde domů.
UČITEL: Nepůjdu... Nehrajte si s puškou, člověče!
LOUPEŽNÍK (zvedá pušku): Bude to?
UČITEL (mění místo): Co... co jsem vám udělal? Přestaňte, pane!
LOUPEŽNÍK (míří): Pozor!
STAROSTA (zakryje tělem učitele): A teď dost! Už toho započínám mít potud! (Křičí:) Sem s tou puškou, nebo –
LOUPEŽNÍK: Já myslel, že jste můj přítel. (Seskočí dovnitř. Rachotí zámek.)
UČITEL (utírá si čelo): Ten padouch! Pošlete pro četníky, pane starosto!
STAROSTA: Chcete ho nechat zastřelit?
UČITEL: Vždyť je to zločinec!
PROFESOR: Pošlete pro četníky! Je to vaše povinnost, pane starosto!
SOUSED: Starosto, neposílejte; veme to strašnej konec!
STAROSTA: Tak já – – (Pauza.) Ne, tohle já neudělám!
PROFESOR: Fanko!
ŠEFL: Rozmyslejte si to, milostpane!
PROFESOR: Fanko, jděte pro četníky. Mým jménem.
FANKA: Haha! (Vyráží tryskem.)
SOUSED: Pod', starosto. Nech je.
STAROSTA: To ste neměl dělat, pane. Tohle ste neměl udělat.
PROFESOR: Já se vás neptám na radu, pane!
SOUSED: Nech ho, starosto, pod'. Ať si dělá, co chce.
ŠEFL: Né, to neměli dělat.
PANÍ: Tos neměl dělat.
UČITEL: Dobře jste udělal, výborně!
PROFESOR: Prosím, já se nikoho neptám.

(Pauza.)

ŠEFL: Povídám, tady bejval pytlák, je tomu nákejch padesát let. No jo, to sem byl hoch. Takovej mladej pytlák, a střílel, jako by

čaroval. Zrouna ta zjeř sama za ním běhala. A tomu von je podobnej, ale tak vám podobnej –

(Na balkón vyjde Loupežník a rozvazuje si obvaz na hlavě.)

STAROSTA: Mladej pane, mladej pane! Mějte rozum. Přídou sem četnici.

LOUPEŽNÍK: Ať přijdou!

SOUSED: Pote s náma, mladej pane; nechte je, ať si daj slečinku pod šturc.

LOUPEŽNÍK (zavazuje si hlavu): Já vám už nevěřím. Ani vám.

ŠEFL: Mladej pane, dou pryč, ať se jim nic nestane!

KOVÁŘ: Pote s náma; a esi vás budou honit u nás, mordyje, já bych im –

PANÍ: Vy skutečně zůstanete? Ať je co je?

LOUPEŽNÍK: Zůstanu. Co dál?

(Na balkón vystoupí Mimi, nedívá se dolů, váhá.)

LOUPEŽNÍK: Mimi, nám není úzko.

(Mimi odvrací se, bojuje uvnitř sebe.)

LOUPEŽNÍK: Co je, Mimi? Co chcete?

(Mimi rychle k němu přistoupí, vezme ho kolem krku a políbí; pak uteče a dolů se ani nepodívá.)

PANÍ: Mimi!

PROFESOR: Dcero!

(Pauza.)

ŠEFL: Jo, to sou případy!

LOUPEŽNÍK (stojí bez hnutí; náhle): Nikdy, rozuměli jste? (Odejde.)

(Pauza.)

PROFESOR (tíše): Odpusťte, pánové, že jsem vás sem volal- -
Prosím vás, nechte nás teď samy!

UČITEL (ironicky): Odpusťte prosím, že jsem se do toho vložil.
Prosím tisíckrát za odpuštění. (Odejde.)

STAROSTA: Pane profesor, já bych ty četniky poslal zpátky.

PROFESOR: Já se vám poroučím.

SOUSED: Pod', starosto, nech ho.

STAROSTA: Pudem. (Odcházejí.)

KOVÁŘ (jde za nimi): Kruci sakra himl, já bych se na to - (Zajdou.)

ŠEFL (zatluče na vrata): Tak dou voteuřit! dou voteuřit! (Odejde.)

(Pauza.)

PROFESOR: ...Ženo, co uděláme? Co si teď počneme?

PANÍ: Dělej si, co chceš.

PROFESOR: Co se to s ní stalo?

PANÍ: Nevím - -

PROFESOR: Dvacet let jsme ji střežili jako zorničku; každý kamínek
jsme jí z cesty uklidili, proutky před ní rozhrnovali, aby ani o stín
neklopýtla. Ach řekni, nechali jsme ji dosud jedinkrát samotnou?

PANÍ: Ne.

PROFESOR: Že jsme včera jeli pryč! Ó já jsem jel s těžkým srdcem! A
když na tebe cestou přišla zlá předtucha, hned jsem ti udělal po
vůli a obrátili jsme vpolou cesty - -

PANÍ: Mně po vůli! Ty sám jsi to chtěl.

PROFESOR: Ano, já - - My, ženo, se musíme bát osudu. Musíme
rozumět jeho znamením. Víš, co nám udělala ta první!

PANÍ: Lola.

PROFESOR: Nejmenuj jí přede mnou! Nechci jí znát!

PANÍ: - - Nevím, proč na ni musím tolik myslet.

PROFESOR: Nemluv! Nepřipomínej! Nene, chraň bůh! její případ se
opakovat nebude!

PANÍ: -- Kdybychom aspoň věděli, kde je, co s ní je --

(Pauza.)

PANÍ: Podívej se --

PROFESOR: Co?

PANÍ: Není-li to osud. Když nám Lola tady utekla oknem, dals všude přidělat mříže a zámky; říkals, že uděláš z našeho domu tvrz. Žádná mříž ti nebyla dost pevná --

PROFESOR: Nu a co?

PANÍ: Vidíš přec. Právě tím jsme teď ztratili Mimi. Tím, že je to taková tvrz. To jsou ty tvé mříže.

PROFESOR: Ty mé mříže! A měl jsem snad dokořán nechat okna a dveře dceruškám? Aby i Mimi mohla utéci oknem, kdyby se někomu umanulo? Oh, ty naše holky to mají v krvi!

PANÍ: Po kom?

PROFESOR: Cože, po kom? Po mně jistě ne!

PANÍ: Ne, po tobě jistě ne!

PROFESOR: Co... proč... Co tím myslíš?

PANÍ: Nic. Po tobě to jistě nemají.

PROFESOR: Ale mamínko, po tobě také ne! To přece nemyslíš!

PANÍ: Nevím. Ale po tobě ne.

PROFESOR: Ani po tobě. Chraň bůh, ne, ne, ani po tobě!

PANÍ: Jak myslíš.

PROFESOR: Po nás to nemají. Jak dlouho jsme na sebe čekali?

PANÍ: Osm let.

PROFESOR: Vidíš, osm let. Celé mládí... A nenapadlo nás utéci, ani ve snu, ani na okamžik nám nepřišlo na mysl, že bychom mohli... nečekat dál --

PANÍ: Tobě to... možná... nepřišlo.

PROFESOR: Ne, jistě ne. Ale tobě, řekni, tobě přec také ne?

PANÍ: Mně?

PROFESOR: Ne, nepřišlo. Osm let jsi čekala, tiše, vzorně, trpělivě --

PANÍ: Trpělivě -- ne! Prosím tě, mlč o tom!

PROFESOR: O čem?

PANÍ: O těch osmi letech.

PROFESOR: Ženo, proboha, já tě nechápu! Měli jsme tenkrát snad udělat něco jiného? měli jsme utéci nebo co? Řekni! Myslelas to tehdy? Čekalas to snad ode mne?

PANÍ: Co jsem myslela! Já jsem neměla rozum!

PROFESOR: Aha, neměla! Neměla! Ale řekni teď, mohli jsme jednat jinak?

PANÍ: Jak myslíš.

PROFESOR: Ne, pověz sama. Jsi tak moudrá, maminko; vždycky jsem si tě vážil, že jsi tak rozumná. Řekni, jednala bys dnes jinak? Nečekala bys? Utekla bys nebo co? Řekni!

PANÍ: -- Já nejsem rozumná!

PROFESOR: Ah -- Tohle jsem netušil! To jsem netušil! Já jsem tě neznal!

PANÍ: Já vím. Poslyš... je tohle láska?

PROFESOR: Jaká láska?

PANÍ: To, co Mimi... Co on dělá, a to všechno. To tedy je láska?

PROFESOR: Jak se to ptáš?

PANÍ: Jen tak. To jsem já nepoznala.

PROFESOR: Co -- cos nepoznala?

PANÍ: To, co Mimi. Bude Mimi litovat svého mládí?

PROFESOR: A ty lituješ?

PANÍ: My jsme snad nebyli mladí.

PROFESOR: Ne, nebyli! Na to jsem já neměl kdy. Musel jsem pracovat!

PANÍ: Já vím. Ale mohls udělat -- třeba něco víc. A snad bych i já dovedla --

PROFESOR: Co?

PANÍ: Jako Mimi -- A třeba i víc. Co bych byla udělala, kdybys mně byl ukázal... víc lásky!

PROFESOR: Kdybych já ti byl ukázal! Ženo, to nebyla láska, že jsem pro tebe pracoval... do úpadu... nespal... nežil...

PANÍ: Pracoval, já vím. Ale čekat bylo... těžší než pracovat.

PROFESOR: A tys čekala osm let! To nebyla láska?

PANÍ: Láska? Já nevím. Láska spíš byla, když už jsem nechtěla čekat..., když jsem jednou... chtěla utéci za tebou, a ničeho nedbat, ani hanby... ničeho... Tys o tom nevěděl. Neřekla jsem ti to, protože... protože bys mně to beztoho vymluvil. A tak mě to přešlo... docela.

PROFESOR: Tys to chtěla?

PANÍ: Jen jednou. Ale bylo to... něco víc než těch osm let a... všechno ostatní.

PROFESOR: Než - manželství?

PANÍ: Já nevím. Snad.

PROFESOR: Ženo, mluvíš vážně?

PANÍ: Když člověk promluví... jedinkrát za třicet let, pak je to snad vážně.

PROFESOR: Tedy tak! Tak je tomu! Hleď, starochu, cos neuměl! Dřel jsi se, pokoje neznal, k smrti se ustaral, ale to není láska! Co je to láska? Tys nemiloval! A nebyls... nikdy milován!

PANÍ: Prosím tě -

PROFESOR: Nene, mlč už! Já jsem byl šťasten; myslel jsem... věřil jsem,... že... že jsem svůj život prožil v lásce... a pro lásku. Já jsem byl... šťasten, a dnes... ti své štěstí... vracím!

PANÍ: Proboha, co to mluvíš?

PROFESOR: Vracím! Vracím! Já starý blázen! Musel teprve přijít ten zlořečený floutek, aby mně dal lekci! (Hrozí nahoru pěstí.) Ó běda tobě! Vzal jsi mně dům, dceru, vzal jsi mně ženu, vzal jsi mně rodinu! Ale já neustoupím, já se ti pomstím! Za všechno! Za sebe sama!

PANÍ: Ano. Necháš ho... zastřelit.

PROFESOR: Staniž se!

PANÍ: Ale ta krev... ta skvrna, co padne na Mimi...

PROFESOR: Pomstím! Mládí se musí zlomit. (Klesne na lavičku a zakryje tvář v dlaních.)

(Pauza.)

PROFESOR (zvedne hlavu): Ale co tedy mám dělat? Co s ním mám dělat?

PANÍ: Co máš dělat? Zavolals četníky -

PROFESOR: A bude-li se jim bránit, - co potom?

PANÍ: Potom bych... chtěla být... tam.

PROFESOR: Kde? S ním?

PANÍ: S Mimi,... aby jí nekleslo srdce - Abych jí mohla posloužit.

PROFESOR (vstává): Sám, sám! Ó bože můj!

(Přiletí Fanka.)

FANKA: Jéžiši, to sem letěla!

PROFESOR: Co je?

FANKA: Milostpane, voni četnici nejsou doma -

PROFESOR: Nekřičte tak!

FANKA: Voni tu prej sou cikáni a voni je četnici honěj. Až večír prej přídou. Ale milostpane, voni sou vojáci na dovolený, a já sem im řekla, a tak voni sem dou, milostpane, s flintama a seuším, a veteráni, a hajný - Jézus, to sem letěla!

PROFESOR: Nač vojáci?

FANKA: Na loupežníka. Budou ho dobejvat.

PROFESOR: Vojáci, nač vojáci - - Jděte, Fany, sedněte si někde. Nechte nás.

FANKA: Já bych pila jak žavá. (Sedne si u zdi.)

(Pauza.)

PROFESOR: Sám, tedy sám! Ó že neumírá člověk na samotu! Bože, co na mně chceš, žes mi dal poznat tuhle bolest? Sám, sám! Oh jak jsem stár!

(Uvnitř rachotí zámek.)

FANKA: Pozor – von de ven.

(Vrata se otevrou, vystoupí Loupežník.)

PROFESOR: Co – co chcete?

PANÍ: Pusťte mě, prosím vás, pusťte mě k Mimi!

LOUPEŽNÍK: Paní, Mimi vás prosí, abyste ji navštívila.

PANÍ: Vy dovolíte?

LOUPEŽNÍK: Ano. Chce se s vámi rozloučit.

PANÍ: Proč rozloučit? Jaké loučení? Co to znamená?

LOUPEŽNÍK: Než přijdou četníci.

PANÍ: Já se nechci rozloučit! Zůstanu s ní!

LOUPEŽNÍK: A tak. To zas ne. (Chce odejít.)

PANÍ: Ne, pane, zůstaňte! (Padá na kolena.) Prosím vás, pusťte mě k ní! Aspoň na chvíli! Nezůstanu, když nedovolíte, půjdu, až řeknete –

PROFESOR: Nekleč před ním!

PANÍ: Ne, pane, jeho neposlouchejte; můj synu, vy nejste zlý; vy neodepřete –

LOUPEŽNÍK: Vstaňte, paní, nebo půjdu.

PANÍ (vstává): Pusťte mě k Mimi!

LOUPEŽNÍK: Na pět minut. A nesmíte mluvit proti mně.

PANÍ: Přisáhám!

LOUPEŽNÍK: Nesmíte ji hubovat. Nesmíte jí brát odvahu. Slibujete?

PANÍ: Ano. Vždyť budete při tom.

LOUPEŽNÍK: Nebudu.

PANÍ: Děkuji vám!

LOUPEŽNÍK (váhá): A nezradíte mne?

PANÍ: Vy mi nevěříte?

LOUPEŽNÍK (otevře vrata): Račte!

PANÍ (vchází): Bůh vás požehnej!

(Loupežník chce jít za ní.)

PROFESOR: Musím s vámi mluvit.

LOUPEŽNÍK (zamkne vrata a strčí klíč do kapsy): Prosím.

PROFESOR: Se mnou se Mimi nechtěla... rozloučit?

LOUPEŽNÍK: Ne.

PROFESOR: Oh... Co dělá Mimi?

LOUPEŽNÍK: Pláče.

PROFESOR: Ah!... Proč pláče? Co jste jí udělal?

LOUPEŽNÍK: Pro to nepláče.

PROFESOR: Já vás nenávidím! Za celý život jsem tolik nemiloval, jako vás nenávidím!

LOUPEŽNÍK: Co jste mi chtěl říci?

PROFESOR: Že vás nenávidím! Za to, že jste bujný, a kořistný, a bezohledný! Za to, že jste krutý! Za to, že jste smělý!

LOUPEŽNÍK: Já vím.

PROFESOR: Za to, že jste mladý! Za to, že jste blázen! Za to, že máte tolik štěstí!

LOUPEŽNÍK: Co ještě?

PROFESOR: Za to, že všichni jsou při vás!

LOUPEŽNÍK: To není pravda!

FANKA: To není pravda!

PROFESOR: Všichni jsou při vás! Všichni, které jsem miloval! Mé dítě, má žena, můj domov; nikoho, nic jste mi nenechal. Nikoho už nemohu milovat, ale vás nenávidím!

LOUPEŽNÍK: Při vás jsou četníci.

PROFESOR: Já vás nenávidím! Všichni na vás visí očima: Hled'te, to je hrdina! Čeho se odvážil pro lásku! Ta ztřeštěnost, ty kejkle, ta smělost, to je láska! To je ta veliká, slavná, pověstná láska! Láska na život a na smrt! láska, která dělá z lidí hrdiny a bohy!

LOUPEŽNÍK: Nemluvte o lásce!

PROFESOR: Ne, ale o něčem jiném; o lásce neslavné, která nedělá z lidí hrdiny, ale baby; o lásce, která učí člověka bázni, a starostem, a chvění. Oh do jaké slabosti a malosti jsem se umiloval!

Zevšedněl jsem láskou a zbaběl jsem pro lásku; sebe jsem ztratil a na sebe zapomněl! Já blázen! starý blázen! Myslil jsem, že milovat je sloužit! obětovat se! bolesti nést! šetřit a držet se! Já blázen! Co teď mám? Já vás nenávidím!

LOUPEŽNÍK: Chcete něco?

PROFESOR: Nechci! Ano, já nejsem hrdina! I já jsem měl ctižádost, chtěl jsem... mohl jsem něco být; ale sebe sama jsem zanechal, po chlebu jsem sáhl; jsem už malý a pitomý láskou, protivný, starý, šedý a ubohý láskou; já nejsem hrdina!

LOUPEŽNÍK: Proč mně to říkáte?

PROFESOR: Protože vás nenávidím! Vy jste hrdina, a já jsem sám! Kde jsou všichni? Proč mne opustili? Proč nejsem dost drzý, abych byl... hrdina? že nejsem dost sobecký, dost bezohledný, dost nesmyslný, abych byl... hrdina? Co je to láska?

HLAS ZA SCÉNOU: Povídám, nechojte sem, žencká! nechojte sem!

FANKA: Někdo de.

ŠEFL (vystupuje pozpátku a mává rukama): Dyť tady se bude střílet!

Jezus, nechojte sem s tím dítětem!

(Vystoupí Zahalená žena s dítětem v náručí.)

PROFESOR: Kdo je to?

ŠEFL: Já, pane profesor, líběj vodpustit. Du se tuhle vokouknout, esi sem už přišli četníci, a vona se tu naskytla ta vosoba. Nechojte sem, povídám, ale vona asi není tento, veďí? (Tuká si na čelo.)

Jéjej, von už je venku?

PROFESOR: Odveďte ji!

ŠEFL: Pote, žencká, pote honem, tady bude vojna.

ZAHALENÁ ŽENA: Kam bych šla!

ŠFFL: Tady nesmíte bejt!

LOUPEŽNÍK: Nechte ji, Šefle, je nemocná.

FANKA: Bodejť, ňáká tulačka!

(Zahalená žena usedne na lavičku.)

PROFESOR: Láska! Kdo mně bude mluvit o lásce! Není-li láska práce a trpělivost, není-li starost, není-li sám konec mladosti, jděte mně s láskou! neznám jí! nestrpím jí!

ZAHALENÁ ŽENA (kolébá se): Láska! Až potkáš lidský hadříček, který býval žena, až potkáš bídnou hříšnici, která bývala dcera, až potkáš starou nemocnou, která bývala mladá, budeš to vidět, budeš to vidět!

ŠEFL: Vona je trochu tento, vedí?

FANKA (vstane a jde k ní): Pučte mně to dítě.

ZAHALENÁ ŽENA: Nechtěj, nechej, neber, nemá otce.

FANKA (vezme dítě): Dejte to sem, já nekoušu. (Sedne zas u zdi s dítětem na klíně.)

PROFESOR: Kdo jste?

ZAHALENÁ ŽENA: Nejsem, byla jsem, nejsem nic.

PROFESOR: Je šílená.

ZAHALENÁ ŽENA: Nejsem. – Byla jsem šílená, byla jsem mladá, zpívala jsem si celý den, měla jsem ráda, měla jsem ráda, srdce mne táhlo ven a ven... Vše bylo krásné, kdyžs mladá byla, všechno čekalo na tebe; cestička každá tě vyvábila, ach běda, kam tě zavede!

LOUPEŽNÍK: Kdo jste?

ZAHALENÁ ŽENA: Neptej se orla, co je to život, zeptej se raněné holubice. Neptej se sebe, co je to láska, zeptej se té, kterou miláček opustil.

PROFESOR: Má pravdu! Má pravdu!

ZAHALENÁ ŽENA: Zeptej se děvčete ztraceného, zeptej se rodičky opuštěné, zeptej se žebračky, kterou potkáš; řekne ti, že ji někdo měl rád, a to že je láska!

PROFESOR: Ano, ano! Slyšíte ji?

ZAHALENÁ ŽENA: Láska je, co tě opustilo, láska je to, co pominulo, láska se nikdy nevrátí; sedni si na břehu, natrhej květin, neplač a házej je do černého proudu, ať každý vidí, co je

láska; ať každá vykřikne, běda mně, běda, snad mne už opustil!
Ach děvče, opustil už v té chvíli, kdy poprvé mluvil o lásce,
nešťastná Mimi!

PROFESOR: Cože?

ZAHALENÁ ŽENA: Tatínek mne už nepoznává. Jak je šedivý, jak je
starý! Jak jsem se změnila já, když on je tak jiný!

FANKA (vyskočí): Jéžiši slečinko!

PROFESOR: Lolo, nešťastnice, jak ses tu vzala?

LOLA: Šla jsem se na vás podívat, alespoň zdálky; cestou mně řekli,
že Mimi...

ŠEFL: Jejej, slečinko, já jsem je nepoznal!

FANKA: Mně je z vás ouzko, slečinko!

PROFESOR: Nešťastné dítě, ukaž se mi! Ó, ó bože!

LOLA: Proto jsem přišla, aby mne viděla, abych jí řekla: Jen se
podívej, jen se podívej, jen se podívej, Mimi, co to je!

PROFESOR: Vždyť jsi jako pápěrka! Já se tě děším!

LOLA: Sestřičko Mimi, já tě jdu potěšit; sednu si u tebe s dítětem na
klíně, houpy houpy hou, houpy houpy hou - Dej mně mé dítě!

FANKA: Nechte, slečinko, já ráda chovám. Hou hou hou, houpy
hou hou...

PROFESOR: Ukaž, to je tvé dítě? Kam je dáme? Kam dáme tebe,
ubohá Lolo? Pohleď, to už není náš dům! Vzal nám jej on, tenhle,
vidíš ho?

LOLA: To není náš dům, tam nebyly mříže; byla tam okna dokořán.
Jak jsme si v nich hrály, když jsme byly malé, oknem domů,
oknem ven... Oknem ven... Mimi, nechod' oknem ven!

FANKA: Ach Jéžiši! (Rozpláče se.)

PROFESOR (zvedne Lolu do náručí): Nešťastné kuřátko, kam tě
složíme?

LOLA: Ukaž mně maminku. Maminka jistě tak nezestárla jako ty.
Maminka je tak mladá.

PROFESOR: Maminka není s námi, Lolo, a on tě k ní nepustí.

LOLA: To je on, co oklamal Mimi? (Vykřikne.) Proč ji oklamal!

PROFESOR: Hleďte, vy hrdino, tohle je láska! Prokletý, kdo jí to udělal!

FANKA: Slečinko, slečinko, pod'te domů!

LOLA: Dej mně mé dítě, nejsem nic bez něho. Jsem jenom pýří, jen suchý lístek, co nese semínko ve větru.

PROFESOR: Spadlý lupínku, kam bych tě složil!

LOUPEŽNÍK: Tady. (Odemyká vrata.)

LOLA (vykřikne): Ne, já se ho bojím!

PROFESOR (polo ji nese, polo vede): Neboj se, dceruško, nesmí k tobě. Budeš doma, budeš doma, každý bude jako ty... nešťastný jako ty... a nikdo nesmí přijít... (Zachází s ní ve vratech.)

LOLA (ve vratech): Láska je, co tě opustilo...

ŠFFL (dívá se za nimi): Jo, to sou případy.

FANKA (jde do vrat se vztyčenou hlavou): Puste, já nesu dítě!

ŠEFL: A mně pořád byla povědomá -

FANKA (sotva vskočí do vrat, zabouchne je za sebou a zavře na háky): A teď si tam vostaň! Hahaha, hahaha!

LOUPEŽNÍK: Nechte otevřeno!

FANKA (za zdí): Hahaha, já tě nepustim! (Zamyká domovní dveře.)

LOUPEŽNÍK: Otevřte! Mimi, otevři!

ŠEFL: Jejej, to je škoda! Teď už bude konec!

LOUPEŽNÍK: Konec? To ne! (Vyskočí na zeď a seskočí do dvora.)

ŠEFL (volá): Pane profesor, von de na ně!

LOUPEŽNÍK (za zdí, tluče do domovních vrat): Mimi, pojd' ven! Otevři mně! Paní, otevřte mi!

ŠEFL: Lídi, to je raubíř!

(Pauza. Uvnitř domu ženské výkřiky.)

HLAS LOUPEŽNÍKA: Proklatě, otevřte!

ŠEFL: Jejej, já bych nevtvíral!

(Na balkón vyletí Fanka – s dítětem v loktech.)

FANKA: Haha, haha, hahaha! Koukej klíč! Vidíš ho? Vidíš ho?

Hahaha, já tě nepustím!

HLAS LOUPEŽNÍKA: Dejte sem klíč, Fanko!

PROFESOR (objeví se ve dveřích balkónu): Dejte klíč mně, Fany!

Honem!

FANKA: Haha, haha, nikomu nedám! Pustěj! (Letí pryč.)

PROFESOR (na balkóně): A teď jděte, člověče! Blázne, co tu ještě chcete? Je konec! Je konec!

HLAS LOUPEŽNÍKA: Není! Mimi, slyšíš?

FANKA (vyrazí na balkón, bez dítěte, s puškou v ruce): Pustěj! Dou držet Mimi!

PROFESOR: Nestřílejte! Položte to!

FANKA: Haha, haha, hahaha! no počkej! (Opře pušku o břicho a strelí dolů po Loupežníkovi.)

(Výkřik v domě. Profesor běží dovnitř.)

HLAS LOUPEŽNÍKA: Nic se mi nestalo, Mimi! Jdu si pro tebe!

FANKA: Necháš ty dvěře! (Vystrelí.) Deš, pustíš! No počkej! (Běží do domu.)

ŠEFL: Jejej, to je žencká! Tu bych nechtěl! – Hej, mladej pane! Mladej pane, jářku!

FANKA (vyběhne na balkón, má zástěru plnou patron a nabíjí): Jen počkej, já ti – – Kdepak je? Von utek? Kde je, Šefle?

ŠEFL: Ted' zrouna tu byl.

FANKA: Jéžiši to tam je dopuštění!

HLAS UVNITŘ DOMU: Fanko, pojd'te sem honem!

FANKA: Nemám kdy. Aha, támhle je! – – Co chceš s tou motykou? Necháš ji? No počkej! (Strelí do zahrady.) Haha, haha, hahaha!

ŠEFL: Dostal ji?

FANKA: Já nevim. Skoro. Ty zloději, ty rošťáku, ty raubíři, co chceš s tou motykou? Šmarjá, von vylamuje dvěře! Necháš to?

HLAS LOUPEŽNÍKA: Vylomím! Mimi, jdu si pro tebe!

ŠEFL: Honem, Fanko, honem!

FANKA: Tumaš! (Střelí po Loupežníkovi.) Hahahaha!

ŠEFL: Zabitej?

FANKA: Kdepak! (Nabíjí.) Jezus, dvěře už praskaj!

ŠEFL: Mladej pane, pozor!

(Prasknutí.)

FANKA: Haha, haha, motyka praskla! Praskla ti! Praskla ti!

PROFESOR (vyběhne na balkón): Pryč odtud, Fanko! Odstrojte Mimi!

FANKA: Už letim. (Běží dovnitř.)

PROFESOR: A teď jděte, šílený člověče! Chcete zabít nemocnou ženu?

HLAS LOUPEŽNÍKA: Mimi, já se vrátím!

LOLA (ve dveřích balkónu): Vrať se! Vrať se! Vrať!

PROFESOR: Vraťte se! Mládí se nevrací, nikdo se nevrací takový, jaký byl! Vráťte-li se, budete už jako já! (Odchází.) Dceruško, pojď odtud – – (Zajde.)

ŠEFL: Jejej, teď už je konec!

(Hlasy za scénou.)

HLAS KAPRÁLA: Stujte! Krejte se!

ŠEFL: Jezus, vojáci! Mladej pane, pozor, vojáci dou!

KAPRÁL (vystoupí): Tak tady je ten festunk.

VOJÁK FRANTA (vystoupí): To je psina!

KAPRÁL (káže zpět): Mířte do voken, mládenci!

ŠEFL: Jejej vojáčku, to bych neďál!

KAPRÁL: Proč?

ŠEFL: Von už tam nejni. Von je v zahradě, za tou zdi.

KAPRÁL: A kdo je v domě?

ŠEFL: Ty vostatní, a von je volbíhá.

FRANTA: To je legrace.

KAPRÁL: Aha, tak máme dobejvat zahradu. (Obrátí se k lesu.)

Mládenci, pozor! Vojáci pudou se mnou. Vozbrojenej civil, veteráni a hajný vobklíčej dum. Cyklisti stojej na silnici a jízda v lese. Mušíme ho dostat živýho nebo mrtvýho.

ŠEFL: Honem, ať vám neuteče!

KAPRÁL: Sapěři za mnou! Franto, máš rachejtli?

FRANTA: Mám. To bude psina!

(Vojáci přeběhnou palouk a kleknou u zdi. Jeden dlabaje bajonetem mezi kameny.)

ŠEFL (sedne k nim na bobek): Co to jako děláte?

KAPRÁL: Tu zeď jako sundáme.

ŠEFL: Japak ji sundáte?

KAPRÁL: Ale vyfouknem ji. Vid' Franto?

FRANTA: No ba. To bude psina!

KAPRÁL: To muší bejt jako na vojně. (K dlabajícimu:) Jak to vrtáš? Copak nevíš, co je díra? Čoječe, dobrá díra muší bejt ouzká, vid' Franto?

FRANTA: No ba, a hluboká.

KAPRÁL: Čím menší díra, tím větší oučinek, vid' Franto?

FRANTA: No ba.

(Zatímco vrtají, Loupežník se vynoří na zdi nad jejich hlavami a usedne tam.)

KAPRÁL: Tak to tam strč, Franto.

ŠEFL: Co je to?

KAPRÁL: Patróna.

ŠEFL: Jaká?

KAPRÁL: Ekrazitová.

ŠEFL (zděšen): K čemupak?

KAPRÁL: Tu zeď vyhodit do vzduchu. Jako na vojně.

ŠEFL: Jezus, to né. Dyť se něco stane!

KAPRÁL: Franto, sirky!

ŠEFL: Dyť spadne celej dum!

KAPRÁL: Franto, zapal! – Strejče, pryč, vona ta zeď sletí.

FRANTA: To bude psina!

LOUPEŽNÍK (nad jejich hlavami): Nazdar, hoši!

ŠEFL: To je von!

KAPRÁL (vyskočí): Vzdej se!

LOUPEŽNÍK: Čeho?

FANKA (vyrazí na balkón s ručnicí): Aha, tady zas je! (Míří na Loupežníka.)

LOUPEŽNÍK (zvedne ruku): Fany, mé poslední slovo!

FANKA (skloní ručnici): Co zas?

LOUPEŽNÍK: Nezapomeň! Sbohem, poupátko! (Seskočí zpět do dvora.)

FANKA: Hahaha, to je neřád! Chyťte ho! Von utiká! (Vběhne do domu.)

KAPRÁL: Já du na něj! Franto, vohni se! (Franta se sehne, Kaprál mu stoupne na záda a přelege zeď.)

ŠEFL: Počkejte, já du taky. (Stoupne Frantovi na záda, sedne obkročmo na zeď, ale bojí se seskočit.)

KAPRÁL (otvírá zvnitřku vrata): Honem, mládenci! von utiká!

FRANTA: To je legrace! Kluci, honem. (Vojáci hrnou se do vrat.)

ŠEFL (na zdi): Utiká! utiká! Chyťte ho! Táhle, táhle je! Leze přes zeď! Běží do lesa! Jejej střílejte!

(Ozbrojení civilisté, veteráni, hajní a kluci, vše se vyhrne z lesa na scénu a řítí se s výkřiky: Chyťte ho! Hurá! Chyťte ho!)

ŠEFL (na zdi): Je pryč. To je škoda, že už je konec. Dybych teď moh dolu! Přineste mně někdo židli! Nikdo tu nejni?... Židli! Židli! Přineste mně židli!

(Vzdalující se rány z pušek a křik.)

ŠEFL (na zdi): Nechte ho už! Pomožte mně! Přineste mně někdo židli! – – Pomoc! Pomóc!

(Kaprál a Franta se vracejí ze dvora.)

FRANTA: To byla psina!

(Z vrat vychází Fanka.)

ŠEFL: Utek, loupežník! Jako by se do země propad! Prosimvás, vojáčku, pomozte mně dolu!

FRANTA (sehne se): Stoupněte si.

FANKA: Vojáčkové, páni vojáci, máte tu dnes vostat přes noc... na stráži.

KAPRÁL: Pročpak ne. Vid' Franto?

FRANTA: No ba. To bude psina.

FANKA: Zejtra se prej vystěhujeme...

ŠEFL: A to já taky budu hlídat! (Jde do vrat.)

KAPRÁL: A pořád mně je, jako bych ho už někde vid'al.

FANKA: Vidite, kaprále, a mně taky!

FRANTA: No ba, mně taky.

KAPRÁL: Počkej, Franto, už to mám! No jo! Dyž sem byl kluk, tak sem vid'al v cirkuse komedianta, a ten ti zrouna čaroval. Voči sem moh na ňom nechat. A tomu von je tak tůze podobnej!

FRANTA: Depak, čoječe, cirkusák! Dyž sem byl malej, tak sem vid'al jednoho mladýho cizího knížete na honech. A von je zrouna jako ten kníže.

KAPRÁL: Di někam, Franto. Komediant, a žádněj kníže.

FRANTA: Depak komediant, ty vole. Kníže!

FANKA: Žádnej kníže. Hulán. Dyž sem byla mlady d'ouče, vedli vojáci hulána v řetězech; musel něco strašnýho províst. My, chasa, sme koukali jako na divý zvíře; a von najednou ke mně a povídá: Dej mně vody. Já sem vám skočila jako blázen a dala sem

mu pít ze džbánu; von tiše pije a dívá se, jako by se se životem loučil, a pak povídá: Sbohem, poupátko! Ale zrouna tak, jako von to tady řek. A ten hulán měl stejný voči jako von; takový krásný, zlodějský voči. Na mou duši, na to nezapomenu.

KAPRÁL: To ste se, Fanko, do toho hulána zamilovala.

FANKA: Vite, kaprále, načpak bych hrdlouhala. Na to sem už stará. Von se mně tůze líbil, a rozum sem neměla...

KAPRÁL: Tak proč ste toho loupežníka chtěla zastřelit?

FANKA: Já nevim; třeba zrouna proto, že už nejsem mladá, a že mně přišlo líto –

KAPRÁL: Čeho?

FANKA: – mýho ztracenýho mládí.

Opona

ÚPRAVA PRO DIVADLA V PŘÍRODĚ

Scéna jako při jevištní úpravě; je-li možno, jen v pozadí nebo na některé straně druhé jevištní pole, oddělené lesem nebo křovím od vlastní scény; pokosená louka, na ní malinká hospůdka U Beránka s několika stoly venku.

DĚJSTVÍ PRVNÍ

PŘEDEHRA

Z vrat vychází Profesor a Paní s kufříkem, plédem atd., za nimi Fanka, zívá. Je časně ráno.

PANÍ: Pospěš, je čas na dráhu.

PROFESOR: Hodina pokdy.

FANKA (chce vzít kufřík): Ukážou, pustěj! Já jim to donesu.

PROFESOR: Ne, ne, nenechávejte Mimi samotnou.

PANÍ: Fany, dáte na ni pozor?

FANKA: Bestarosti.

PROFESOR: Ano, buďte na to dítě opatrná, nechodte od ní na krok

-

MIMI (vystrčí na balkón hlavu v čepečku): Sbohem, tati, sbohem, maminko, a šťastnou cestu!

PROFESOR: Sbohem, Mimi, a měj na sebe pozor, jdi jen s Fankou na procházku a -

MIMI: Ano, tatínku.

PANÍ: Jdi ještě hajat, Mimi. Zítra večer nás čekej. A hezky poslouchej Fanku.

MIMI: Ano, maminko.

FANKA: Nemaj strach. Já dám pozor. No tak už dou!

PROFESOR: Tak sbohem dceruško! Buď opatrná!

PANÍ: Sbohem, Mimi! (Odcházejí.)

MIMI: Šťastnou cestu! (Zmizí.)

FANKA: To trvalo! (Zajde do vrat a zamkne je.)

NĚMOHRA

Sotva Profesor a Paní zašli směrem k nádraží, Loupežník na sousední louce trhá třešně. Přiběhne statkář Prolog, hádají se, Prolog vezme Loupežníkovi klobouk, Loupežník zase sebere jeho klobouk a uteče. Po chvílce se zas objeví na louce, kde děvčata hrabou trávu, a baví je. Přiběhne Prolog a hrozí mu holí. Loupežník uteče do lesa. Prolog vynadá děvčatům a utíká za ním. Za okamžik se vynoří z lesa a vede ho za rameno na scénu. - Dále dle textu od začátku do konce prvního dějství. - Soused přijede se skutečným vozem.

DOHRA PRVNÍHO DĚJSTVÍ

MIMI: To mne hlava rozbolela! (Odejde do domu.)

Zatím Soused a Šefl naloží Loupežníka na vůz a jedou s ním k hospodě U Beránka. Děti a děvčata v tanci obklopí vůz a provodí Loupežníka až do dveří.

Konec prvního dějství

DĚJSTVÍ DRUHÉ

PŘEDEHRA

Loupežník se zavázanou hlavou a Doktor vycházejí z hospody U Beránka, sednou si venku u stolu a mastí karty.

MIMI (vyjde z vrat s nějakým šitím): Proč nikoho neposílá? Co se s ním děje? Bože, slituj se nade mnou!

FANKA (vyjde z vrat): Nikam nechodila, Mimi!

MIMI: Já nikam nejdu. (Sedne si na lavičku.) Ach kdyby už poslal zprávu, jak mu je!

FANKA: Kdo, ten zabitej? A poslal už ty ručniky?

MIMI: Fanko, umře?

FANKA: Jo, když má díru do hlavy, tak to je konec.

MIMI: Fany, nemluvte!

FANKA: A co je jí po něm? Co s ním porád má? Kdo je to, Mimi?

MIMI: Já nevím.

FANKA: Tak ho už pustila z hlavy, jo?

MIMI: Fany, Fany, on nesmí umřít!

FANKA: To tak, takovej se bude ptát, co smí a co nesmí.

MIMI: Kdyby umřel, Fany, já nevím, co bych... Já bych se zbláznila!

FANKA (přísně): Mimi - Mimi, vona si na něj myslí!

MIMI: Ale ne, Fany. Pánbůh ví, já myslím jen na to neštěstí, co se tu stalo. Ach jistě je s ním hrozně zle, že neposílá zprávu!

FANKA: Tak už šla spat, je pozdě.

MIMI: Hned, Fany. Já dnes neusnu -

FANKA: A to já zas jo. Tak potom za sebou zamkla. (Zajde do domu.)

MIMI (sama):Kdyby tudy někdo šel, abych se zeptala, jak mu je!
Abych mu vzkázala - Někdo jde?

(Soused vychází z lesa.)

MIMI: Pane sousede! Pane sousede!

SOUSED: Á, slečinka. Pámbu dobrej večír.

MIMI: Prosím vás, jak mu je?

SOUSED: Jako tomu střelenýmu? Ále děkuju za voptání.

MIMI: Jak je mu?

SOUSED: Inu, je u něho doktor.

MIMI: Proboha! řeže ho?

SOUSED: Kdepak, ani k jednomu štychu se dostat nemože.

MIMI: Ale přežije to?

SOUSED: Jako náš doktor? Ale jo, ten to už vydrží.

MIMI: Ne, já myslím... on?

SOUSED: Slečinko, ten teprv!

MIMI: Děkuju vám. To jste hodný!

SOUSED: Cák vo to. Já se du tudle kouknout na vousy.

MIMI: Na jaké vousy?

SOUSED: Na žádný fousy. Na voves. Tak dobrou noc, slečinko.

(Zachází.)

MIMI (rozpíná náruč): Neumře! Vráťí se!

(Mimi zajde do domu, zamkne. Zatím Loupežník u hospody obehřál Doktora a vstává od karet. Pauza. Vystoupí Noc, majestátní žena v ohvězděných šatech.)

NOC:

Jsem Noc. Ó smrtelní, jsem bohyně,
jež z věčných stájí hvězdy vyvádí
a milosrdnou rukou zatlačí
zemdená víčka.

Všechno znaví se,
znaví se květ a zemdlí tichá tráva,
práce se znaví, umdlévá i bolest,
vše touží spát. Svět celý utichne,
když rosným krokem z nebe přicházím,
královna zemdlených.

Ó smrtelní,
svou hlavu skloňte v můj klín mateřský,
balzámem spánku rány svlažím vám
a vonným černým vlasem osuším
pot vysílených; zlatou nití snů
vyšiji temno, čela horečná
stříbrným dechem míru ochladím,
milencům sladký koutek vystelu
z ticha a odevzdání.

Přátelé,
nyní je noc. Ó věřte, že je tma,
že ani na krok není viděti,
jak žádá báseň; a co vidíte,
že jenom sen je sladké letní Noci.

(Ustoupí do pozadí. Přijde Loupežník a dále se odehrává dějství druhé, až do odchodu Loupežníka a Havíře.)

NOC (vystoupí vpřed):

Nuž pokoj s vámi, lidé smrtelní;
opona noci padá; každý děj
má odstavce, i drama skutečnosti
má svoje meziaktí: noc a spánek.
A znovu s každým úsvitem se vrací
to nedohrané drama života;
a rány, které život rozkrvácí,
zas zkonejší má temnota.

(Zajde.)

Konec druhého dějství

DĚJSTVÍ TŘETÍ

PŘEDEHRA

Z hostince U Beránka se vyvalí zástup flamendrů: v čele Loupežník, kolem krku ho drží Starosta a Soused, dále Haviř, Policajt, Děvčata, Chasa. Loupežník se loučí, všechno tančí kolem něho; zatočí kapesníkem a jde k lesnímu domku. Všichni za ním mávají kapesníky. Sotva Loupežník přijde před domek, začíná se dějství třetí.

Život a doba spisovatele Karla Čapka v datech

1890

Narozen 9. 1. v Malých Svatoňovicích. Otec MuDr. Antonín Čapek (1855-1929), matka Božena, rozená Novotná (1866-1924). Sourozenci: Helena (1886-1961), provdaná Koželuhová, ovdověla, od roku 1930 provdaná Palivcová; Josef (1887-1945) ženatý od roku 1919.

1895-1901

V Úpici, kde rodina bydlí, navštěvuje obecnou školu a jednu třídu měšťanské školy.

1901-1909

Středoškolská studia začíná v Hradci Králové, posléze pokračuje v Brně, končí maturitou v Praze.

1907

Rodina se stěhuje z Úpice do Prahy.

1909-1915

Studuje na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy filozofii, estetiku, dějiny výtvarného umění, anglistiku, germanistiku a bohemistiku. (V letech 1910-1911 studuje v Berlíně a v Paříži.) V listopadu 1915 je promován na doktora filozofie.

1917

Působí jako domácí učitel Prokopa Lažanského na zámku v Chyších u Žlutic. V říjnu nastupuje do redakce Národních listů.

1921-1938

Je členem pražské redakce Lidových novin, v letech 1921-1923 pracuje v Městském divadle na Královských Vinohradech jako dramaturg a režisér.

1922

Poprvé představen prezidentu T.G. Masarykovi.

1925

Je zvolen předsedou československé odbočky Penklubu, kterou pomáhá založit. Stěhuje se s bratrem Josefem do nového domu na Vinohradech.

1931

Jmenován členem mezinárodního výboru pro duševní spolupráci Společnosti národů (stálý výbor pro literaturu a umění).

1933

Pracuje ve Výboru pro pomoc německým uprchlíkům, je místopředsedou Penklubu.

1934

Organizuje pomocnou sociální akci Demokracie dětem.

1935

Žení se s Olgou Scheinpflugovou, počátky stavebních úprav domu ve Strži, který novomanželé dostali od Václava Palivce do doživotního užívání.

1937

Účastní se světového kongresu Penklubů v Paříži.

1938

Podílí se na organizaci světového kongresu Penklubů v Praze. Opakovaně je navrhován na Nobelovu cenu za literaturu. Po mnichovské konferenci (29. - 30.9. 1938) čelí nenávislné kampani, bojuje s českým fašismem a prožívá nejtěžší období svého života. Umírá 25.12. na zápal plic. Pohřeb na Vyšehradě se koná 29.12.

První vydání knih Karla Čapka

- 1917 - Boží muka
- 1918 - Pragmatismus čili Filozofie praktického života
 - Krakonošova zahrada
 - Nůše pohádek
- 1920 - Loupežník
 - Kritika slov
 - RUR
- 1921 - Trapné povídky
 - Ze života hmyzu (společně s Josefem Čapkem)
- 1922 - Lásky hra osudná (společně s Josefem Čapkem)
 - Zářivé hlubiny a jiné prózy
 - Továrna na absolutno
 - Věc Makropolis
- 1923 - Italské listy
- 1924 - Krakatit
 - Anglické listy
- 1925 - Jak vzniká divadelní hra a průvodce po zákulisí
 - O nejbližších věcech
- 1927 - Adam stvořitel
 - Skandální aféra Josefa Holouška
- 1928 - Hovory s T.G.M. (1. díl)
- 1929 - Povídky z jedné kapsy
 - Povídky z druhé kapsy
 - Zahradníkův rok
- 1930 - Výlet do Špatněl
- 1931 - Hovory s T.G.M. (2. díl)
 - Marsyas čili na okraji literatury
- 1932 - Devatero pohádek a ještě jedna od Josefa Čapka jako přivažek
 - Obrázky z Holandska
 - Apokryfy
 - O věcech obecných čili zoon politikon

- 1933 - Dášenska čili život štěněte
- Hordubal
- 1934 - Povětroň
- Obyčejný život
- 1935 - Hovory s T.G.M. (3. díl)
- Mlčení s T. G. Masarykem
- 1936 - Válka s mloky
- Cesta na sever
- 1937 - Bílá nemoc
- Jak se dělají noviny
- První parta
- 1938 - Matka
- Jak se co dělá
- 1939 - posmrtně - Život a dílo skladatele Foltýna (torzo románu)